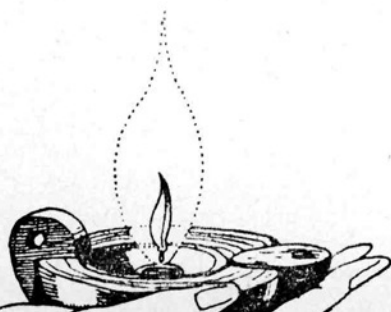

Poštnina plačana v gotovini.

2
1935

VIGREDO

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.— Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta, 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravnništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C.M.— Telefonska številka 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslovo na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravništvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

DOBRE KNJIGE

Mohorjeva družba je izdala za leto 1935 petero knjig kot redno izdanje in štiri knjige za doplačilo. Ugotoviti moramo, da nimamo nobene druge založnice, ki bi za tako malo denarja nudila toliko res prvovrstnega čtiva. V rednem izdanju so izšle te-le knjige:

Koledar za l. 1935. Ta nas je presenetil z novo obleko in tudi sicer kaže povsem novo lice. Z risbami ga je opremil S. Pengov in moramo reči, da se človek ne naveliča ogledovati svetniških slik še in še. Vse so tako lepe in ne pogrešaš pri njih tistega svetniškega, kar pri marsikaterih slikarjih zastoj iščeš. Pa tudi sicer, ko prideš do branja, te vse prijetno pozdravi: proza in pesnitve, poročilo o misijonih, o izseljencih in o sportu, pa do tja, ko te popelje na božjo njivo, da se poslovíš od vseh, ki so v preteklem letu umrli. Mohorjev koledar je tista knjiga, ki nas veže vse Slovence preko meja domovine v skupno bratsko in sestersko skupnost in zaradi tega je tako zaželen in tako vpoštevan v vsaki slovenski hiši.

Slovenske večernice, 87. zvezek. V teh se nadaljuje Zorčeva povest »Beli menihi« v drugi knjigi. Vsak, ki je »Bele menihe«

prejšnjega leta že odložil, jih je zopet prebral, da je nanje navezal »Stiškega svobodnjaka«. Res je to prava ljudska povest, ki se kot taka tudi bere, vendar se zdi, kakor, da bi manjkalo zveze s prejšnjo povestjo. Vemo sicer, da je prav, če se vsaka knjiga konča in zaokroži zase, vendar je samo ena sama znana oseba nekako prenehala vez z dosedanjo povestjo. Seveda pa bodo Mohorjani z vso napetostjo pričakovali prihodnje izdaje, ki nam prinese konec te trilogije, ali bo morebiti pisatelj snov še raztegnil?

Graničarji. Poleg Večernic že nekaj let sem Mohorjeva izdaja še eno povest in letos so to Magajnovi »Graničarji«. Mohorjeve knjižnice 65. zvezek. Pisatelj nas popelje po Notranjskem, tja, kjer teče nova meja, zarezana v živo telo. Podati hoče trpljenje onih bratov in sester, ki jih še ni pod rodno streho, pa žele tako oni, kakor mi, da bi že skoraj bili.

Zgodovina slovenskega naroda. V tem 12. zvezku nas popelje zgodovinar dr. J. Mal v najnovejšo dobo (1848-1860), zato je prav ta zvezek še posebno zanimiv. Prav zgodovino pa prav radi prebirajo po naših

VIGRED

LETO XIII. LJUBLJANA, 1. FEBRUARJA 1935. ŠTEV. 2.

— a — a:

EVHARISTIČNI KONGRES SLAVILI TE BOMO . . .

Božični zvonovi so, kakor nikoli v letu, utešili trudno, čudno hrepenenje naših src po domu, po harmoniji z vsakomur, po miru. Kar upokojili smo se v prelesti božičnih duš.

Spokojni smo dočakali novoletnega jutra in naše duše so se zamišljene ozrle vase: Kako je bilo v starem letu z nami? Kako bo v novem?

Želje, majhne in velike, spočete iz teh trenutkov pogreznjenosti vase in svoje življenje, se užigajo v nas kakor luči. Hoteli bi . . . joj, da bi bilo bolje, in da bi se mi sami nekako dvignili. Lastna teža nas boli . . .

Preko mojih in tvojih željá pa so zapeli novoletni zvonovi še o drugi, ogromni, kolektivni želji po obnovitvi: da bi bilo bolje in da bi se dvignili . . .

Evharistični kongres!

Ali naj pripovedujemo danes o tem, kako dvom naših ponosnih duš boli evharističnega Boga?

Kako naš beraški razum smehljaje zre preko Njega?

Kako naš nemir, naša nenormalna skrb za zemsko dobrobit ubija naše bistvo, nas mehkuži in nas napravlja nesposobne za dobro smrtno uro?

Kako smehljaj našega življenskega nazora prizanesljivo — zaničljivo polzi preko vsega, kar je od onkraj?

Kako smo postali nesposobni ločiti bistveno od nebistvenega, kako smo nekako izgubili kontakt z našim pravim ciljem, kako smo pozabili, da za tednom našega zemskega življenja vstaja zarja »sobote

večnega življenja«, ki nam bo prinesla »mir pokoja, sobotni mir, brez večera« — ?

Res: lastna teža nas boli . . .

Tisti, ki nad nami biva, ki je Vse v vsem, ki je nedoumljivo dober in potrpežljiv, nas čaka. Kajti ni po njegovem namenu, in po načrtu pravice, modrosti in ljubezni, da bi se naše duše udušile v tesnobi in teži vsakdanjosti.

Evharistični kongres!

Himna bo in obnova . . .

Slavili ga bomo, evharističnega Boga. Pred Tistim, ki je nepojmljivo velik, se bomo upognili v prah. Svoj beraški razum bomo položili na oltar vere. In svojo ljubezen bomo dali Tistemu, ki mu gre. Zgostili bomo svoje misli ob Tistem, ki je zadnji predmet naših misli in zadnja luč naših spoznanj. Odtrgali bomo nežnost od mejnikov naše zemske poti, postavljenih zato, da bi laže našli domov . . . Ni prav, da se ob njih ustavljamo . . .

On, ki je prijateljstvo: ker je vseveden; — On, ki je dobrota: ker je vsemogočen; — On, ki je ljubezen: ker je zvest; On, ki je usmiljenje: ker je pravičen; On, ki je domovina, ker je večen; On, ki je sreča: ker je lep; On, ki je smisel: ker je resničen . . . Njega, Njega bomo slavili!

Slavili ga bomo. Ne samo Ti in jaz, ampak vsi. Javno ga bomo slavili, ker smo ga javno zanemarili. Slavili ga bomo s srci, a tudi s pametjo.

In potem: svoje življenje bomo obnovili.

Kajti preko naših vsakdanjih velikih in majhnih skrbi za pamet in telo je res, da nas čaka tam, preko tiste zadnje črte, dom, ki nam ga je Oče pripravil.

Čujte, dragi! Vsem, nam vsem se bodo iztekle ure in bo prišlo poslednje. A če bomo šele takrat ločili bistveno in nebistvenega, je bilo naše življenje zamujeno.

Mi pa življenja ne smemo zamuditi! Ker imamo samo eno. Ker je dragoceno. In ker je božja last.

Moramo, dragi, m o r a m o se razgledati v jasninah, moramo si povedati, kar je res. In če naj drug drugemu prizanašamo: sebi samim ne smemo. Ker res nimamo časa za prizanašanje.

Bog čaka . . .

II. EVHARISTIČNI KONGRES V LJUBLJANI.

Lavantinski vladika prevzv. dr. Ivan Jožef Tomažič je polal vsej preč. duhovščini svoje škofije topel oglas k II. Evharističnemu kongresu v Ljubljani. Brez dvoma bodo verniki mariborske škofije, ki so še le pred kratkim doživeli slavlje svojega škofijskega Evharističnega kongresa, posebno vneto sodelovali na jugoslovanskem Evharističnem kongresu v Ljubljani. Čeprav so lavantinske župnije še le pred kratkim prejele okrožnico glede ustanavljanja župnijskih pripravljalnih odborov, je vendar Glavni pripravljalni odbor v Ljubljani prejel že tako lepo število prijav teh odborov, da je treba to vnemo posebej pohvaliti. Tako bo kmalu vsa Slovenija združena v mogočni organizirani armadi za zmagoslavni praznik Evharističnega kongresa v Ljubljani.

Glavni pripravljalni odbor za II. Evharistični kongres v Ljubljani združuje doslej okoli 150 oseb pri vnetem delu za to veliko prireditvev. Obstoja čez 20 pododborov, ki pripravljajo v podrobnostih vse potrebno. To delo more biti uspešno le, če bo oprto ob polno razumevanje in goreče sodelovanje vseh, ki jim mora biti uspeh kongresa pri srcu. In to smo vsi, ki verujemo v božjo pričujočnost v Presv. Zakramentu. Z zadoščenjem lahko zapišemo, da so misel Evharističnega kongresa sprejeli vsi katoličani iz Jugoslavije z neprikritim navdušenjem in presenetljivo radostjo. V tem upravičeno gledamo voljo, da se razvije Evharistični kongres v Ljubljani v tako veličastno svečanost, kakršna Bogu med nami gre in kakršne naša zemlja še ni doživela.

Ne štedite s poročili! Že enkrat smo prosili, da poročate Glavnemu pripravljalnemu odboru vse, kar se v Vašem okolišu zgodi v zvezi s pripravami na Evharistični kongres. Ta poročila so nad vse važna, ker morajo izdatno služiti za medsebojno pobudo. Zato poročajte stalno in točno. Poleg poročil o pripravah, evharističnih pobožnostih in prireditvah so pa potrebna tudi poročila v vsem, kar priča o slovenski ljubezni do Presv. Reš. Telesa. Mnogo tega živi v župnijskih kronikah, v zgodovini farâ in ljudskem izročilu. Zberimo za kongres vse drobce, da bo slika naše žive vere in ljubezni do presv. Reš. Telesa čim veličastnejša — Najsvetejšemu v slavo, nam pa ponos in pobudo.

Kongresni časnikarski odsek oskrbuje vse naše časopisje s potrebno Evharistično snovjo. Zlasti prihodnje mesece ga čakajo velike naloge. Zato nujno prosimo vse one, ki so bili naprošeni za sodelovanje, da prispevajo čimpreje. Odsek vzdržuje zelo živahne stike z okroglo 50 hrvatskimi katoliškimi listi. Treba je poudariti, da ti hrvatski listi v polni meri razumevajo pomen kongresa in redno poročajo o pripravah nanj. Posamezni uredniki pišejo časnikarskemu odseku z navdušenjem, ki more izhajate le iz src — Evharistični misli brezpogojno vdanih. Zato je tudi pričakovati, da bo udeležba Hrvatov na kongresu izredno številna. — Časnikarski odsek pa tudi skrbi, da so inozemski, zlasti naši izseljenski listi, o kongresu dobro informirani. Tako je največji francoski katoliški dnevnik »La Croix« (Križ) prinesel pred kratkim zelo simpatičen članek o kongresu. Mnogo katoliškega sveta zre to delo v Ljubljano. Na nas je, da z bratskim sodelovanjem pripravimo Zveličarju praznik, ki bo vreden Njega in nas, ki tako radi poudarjamo našo vernost in zvestobo. Ob kongresu in pripravah zanj sta naša vernost in naša zvestoba na odločilni preskušnji.

Dolžnost naših odrov v Evharistični pripravi. Že večkrat in na razne načine je bilo povedano, kako bi mogli naši odri vršiti prevažno nalogo pri verski obnovi našega naroda. »Katoliška akcija potom teatra«, to je geslo, katerega pomembnost tudi pri nas, hvala Bogu, postaja vedno vidnejša. Saj je že skoro neumljivo, da igrajo odri, ki se s ponosom imenujejo katoliške, igre, katere lahko služijo le plitvi zabavi ali celo nasprotujejo načelom vere in morale. Tembolj je potrebno, da se zavejo odri svojega odgovornega dela in poslanstva sedaj ob pripravah na kongres. Bolj kot kdaj naj v tem letu gojijo versko igro, gotovo pa samo versko neoporečno igro. Za morebitne potrebne nasvete naj se odri obrnejo na »Založbo Ljudski oder« v Kranju (odnosno v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7), katere vodja je član kongresnega pripravljalnega odbora. Bilo bi znak umevanja kongresnih potreb, če bi povsod priredili vsaj eno predstavo, katere čisti dobiček bi naklonili za stroške kongresa.

Škofijski pripravljalni odbori delujejo doslej v sledečih škofijah: mariborski, belgrajski, skopljanski, hvarski, krški, senjsko-modruški, banjaluški in subotški. V ostalih škofijah se bodo taki odbori še ta mesec osnovali.

Prvi lepaki za Evharistični kongres so izšli z besedilom škofovega vabila. Te dni jih dobijo vse župnije. Ti lepaki niso samo za teden dni. Stalno naj opozarjajo vernike na kongres. Zato jih nalepite na taka mesta, kjer bodo ostali dalje časa ohranjeni.

Podobice z mednarodno molitvijo za Evharistični kongres so izšle in jih te dni razpošiljamo. Vsaka naj bi pripomogla do obilnejšega uspeha kongresu. Molitev za kongres naj postane dolžnost slehernega vernika. Molite jo skupno pri družinskih molitvah.* Mnogo pričakujemo od kongresa in dobili bomo, če bomo za božji blagoslov prosili.

Okrožnica št. 2. z navodili za delo Pripravljalnih odborov v mesecu januarju je bila razposlana vsem odborom oziroma župnim uradom. V slučaju, da jo odbor ni prejel, naj nemudoma sporoči na »Glavno pisarno za Evharistični kongres«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7.

Skioptično predavanje: »Evharistični kongresi v besedi in sliki« je priredilo Prosvetno društvo v Retečah pri Škofji Loki v nedeljo 6. januarja. Ob priliki predavanja so se nabirali prostovoljni prispevki za kongres. V ponedeljek 7. januarja je KA v Šiški priredila tudi skioptično predavanje. Povsod je predaval tajnik Glavnega odbora g. Vinko Zor in je poslušalstvo z napeto pozornostjo sledilo govorniku. Na Sodalni konferenci za ljubljansko dekanijo je bil tudi referat o zgodovini Evharističnih kongresov v sredo 9. januarja, prav tako na kamniški konferenci, ki je bila v Kamniku v četrtek 10. januarja. Tudi na teh konferencah je referiral in podal glavne slike o Evharističnih kongresih glavni tajnik. In v Kranju in v Celju i. t. d.

Sedaj je še čas? Tako sodijo nekateri in ne morejo umeti, da so se pričele priprave za to edinstveno slavlje že sedaj. Pa ni tako. Velika stvar zahteva dolgotrajnih in temeljitih predpriprav. In naš Evharistični kongres je velika, da čudovito velika stvar po svojem duhovnem pomenu, mora pa postati veličasten tudi po svojem zunanjem sijaju in nešteti množicah evharističnih romarjev. Zato je edino prav, da se je daljna priprava začela že sedaj.

Kakšna mora biti ta priprava? Predvsem moramo za ta veličastni evharistični praznik pripravljati svoje duše. Kakšen smisel pa naj bi imela taka eminentno verska

prireditve, če bi nas zatekla v duhovnem razkroju, v duhovni negotovosti, v grehu celo in vse slabotne! Ne! Tiste velike dni mora Ljubljana doživeti pohod močnih mož, fantov - duševnih junakov, žena po liku Božje Matere, deklet kot cvet nedolžnih. Le takrat smemo upati, da bo Kristusu v presvetem Rešnjem Telesu pripravljeno resnično zmagoslavje! Zato so meseci pred kongresom meseci apostolata, v katerega je poklican sleherni jugoslovanski katoličan.

Pa tudi tehnične priprave za kongres niso nikdar preuranjene. Le zato je svetovni Evharistični kongres v Buenos Airesu dosegel tako čudovit in nikdar pričakovan uspeh, ker so se priprave zanj vršile celi dve leti poprej. Ob kongresnih dneh pričakujemo v Ljubljani množice udeležencev. Čim več je časa za njih razmestitev ter za pripravlanje tako ogromnih slovesnosti, tembolj smemo upati, da bodo kongresne prireditve dostojne slavljenca, ki je sam živi Bog v presveti Hostiji.

Zato pa je nujno potrebno, da vse katoliško ljudstvo z vdanostjo in navdušenjem vrši vse, kar v teh mesecih svetuje Cerkev. Prav tako pa je neobhodno potrebno, da najde glavni pripravljalni odbor v slehernem, ki ga pokliče na delo, polno in takojšnja pomoč.

Ena glavnih nalog po posameznih župnijah obstoja v tem, da pravočasno ustanovijo župnijske pripravljalne odbore za Evharistični kongres. Ti odbori bodo dobili važne naloge, ki se bodo tikale tako duhovne kot organizatorne priprave na kongres. Saj je osnovna misel vse duhovne priprave ta, da že pred evharističnim slavljem v Ljubljani vsako katoliško srce pripravi evharističnemu Bogu iskreno slavnost.

Do danes je ustanovljenih 100 župnijskih pripravljalnih odborov. Kje so še ostali iz ljubljanske škofije? Ali ne veste, da trpi velika stvar radi vaše počasnosti! Vaš ponos zahteva, da imate v župniji svoj pripravljalni odbor in da ga na poslani vam tiskovini tudi glavnemu pripravljalnemu odboru prijavite. Za trdno pričakujemo, da bodo tekom tekočega tedna sestavljeni in prijavljeni vsi župnijski pripravljalni odbori.

Ker nimamo posebnega kongresnega vestnika, naj bo za vsakogar važno to, kar objavljamo v časopisju. Pokaže naj se ob tej priliki vsa naša strumna disciplina, tista, ki izhaja iz Odrešenika resnično ljubečega srca. Vse, kar zahtevamo, zahtevamo v prepričanju, da s tem služimo namenom kongresa. In da kongres doseže svoj namen v vsej polnosti, nam mora ta mesec biti najvažnejša skrb.

Kaj je med važnim zelo važno? Da nam poročate o vsem, kar bi moglo širšo javnost zanimati, kar bi moglo nas katoličane vzpodbujati k verski dejavnosti, kar bi moglo osvetljevati naše versko udejstvovanje. Če imate versko prireditve, če poznate posebne slučaje verske vneme in dejavne ljubezni do presv. Rešnjega Telesa, če ste ukrenili kaj posebnega za uspeh kongresa, vse to nam poročajte. Taka poročila bo naša časopisna služba primerno uporabila.

Kako pa drugod? Subotiška apostolska administracija sporoča, da je prevzel vso skrb za kongresne prireditve g. Raible Franjo, veroučitelj v Subotici. — Apostolski administrator, prevzvišeni škof g. Budanović, izraža željo, da bi Zveličar vse priprave za kongres kar najobilneje blagoslovil. — Generalni provikar kotorske škofije sporoča sestavo škofijskega pripravljalnega odbora, ki ga sestavljajo g. Niko Luković, kanonik stolnega kapitlja, Tripo Milošević, aktuar škof. kurije p. Valerijan

Brusič, vodja nadžupnijskega urada v Kotoru ter prof. Pavao Butorac, katehet drž. gimnazije. Generalni provikar izraža obenem pričakovanje, da bo II. Evharistični kongres v Ljubljani, pri katerem bo sodelovala tudi staroslavna kotorska škofija, velika proslava Evharističnega Jezusa Odrešenika ne samo s strani onih, ki bodo osebno prisostvovali kongresu, temveč s strani vseh vernikov brez razlike.

Vse dopise in sporočila naslavlajte neposredno na Glavni pripravljalni odbor za II. Evharistični kongres v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7.

Izkaz prispevkov za Evharistični kongres. Glavni pripravljalni odbor izreka prisrčno zahvalo vsem, ki so doslej prispevali za stroške kongresa. Seveda so dosedanji prispevki še zelo skromni in bo treba še mnogo prositi, še močno trkati na dobra srca. Tem večje pohvale je zato vredna darežljivost naših vrlih Mohorjanov in tudi drugih, ki so priskočili na prvi poziv in prispevali kljub krizi radi ter z ljubeznijo. V zadnjem času smo prejeli: Z Vurberga p. Ptuju 22 Din, s Črnuč 34 Din, iz Sv. Lovrenca v Slov. gor. 30 Din, iz Žabnice p. Šk. Loki 40 Din, s Krke pri Dolu 20 Din, z Lipoglava 13 Din, iz Št. Petra p. Nov. mestu 30 Din, iz Žič p. Konjicah 20 Din, iz Griž p. Celju 50 Din, s Homca 40 Din, iz Št. Gotarda p. Trojanah 30 Din, od Sv. Križa p. Litiji 33 Din, iz Smlednika 75 Din, od dveh neimenovanih 52 Din, v zakristiji cerkve Srca Jezusovega v Ljubljani pa se je nabralo 50 Din. — Poleg že objavljenih smo prejeli še sledeče darove: Mohorjani v Želimljah 20 Din, Mohorjani na Brezovici 80 Din, Mohorjani v Laporju 65 Din, Mohorjani pri Sv. Jakobu ob Savi 30 Din, Mohorjani v Tržiču 200 Din, Mohorjani na Črnučah 57.50 Din, g. J. Mozetič 1000 Din, g. Štrancar Ignac v Žireh 73 Din, Mohorjani v Preddvoru 70 Din, Mohorjani v Selcih nad Škofjo Loko 70 Din, Mohorjani v Retečah 55 Din, Mohorjani v Smledniku 75 Din, in Hranilnica in posojilnica v Ambrusu 30 Din. Naj bi velikodušni darovalci našli mnogo posnemovalcev. Ne dvomimo, da bodo tem plemenitim darovalcem, ki jim gre vsa hvala, sledili še mnogi. Čim več bomo za kongres tudi gmotno žrtvovali, tem sijajnejši potek si lahko obetamo.

KATOLIŠKO UDEJSTVOVANJE

KATOLIŠKA AKCIJA DOLŽNOST VSAKEGA KRISTJANA.

Dokaz iz verskega nauka:

Cerkev je družba, h kateri spadajo hierarhija in lajiki. S tem nastajajo družabne vezi, ki zahtevajo skupnost in skupno delo v korist splošnosti vseh članov. To je jasno iz Jezusove prilike o vinski trti in mladikah. Iz primere Sv. Pavla s poslopjem, katerega živi kameni smo mi; s telesom, katerega udje smo mi, Kristus pa glava.

Med člani in Kristusom pa vlada največja enota. Jezus moli pri zadnji večerji: »... da bodo vsi eno, kakor smo tudi mi eno: jaz v tebi in ti v meni, da bodo v enoti izpopolnjeni.« (Jo 17, 22—23.)

Cerkev t. j. lajiki in hierarhija tvorijo eno stvar, eno edino telo. In kakor je celemu telesu v korist, če udje harmonirajo, rastejo in se izpopolnjujejo, tako je tudi v mističnem telesu Kristusovem. V pripadnosti k mističnemu telesu Kristusovemu je pravi vzrok za lajiško delo v hierarhičnem apostolatu. Izrecno poudarja to Pij X. v svoji okrožnici »Il fermo proposito.«

Kot versko podlago Katoliške akcije je treba gledati tudi sveti krst, ki nas uvrsti Kristusovemu telesu; sv. birmo, ki nas zaveže k priznavanju in brambi vere. Iz teh opazk jasno razvidimo vzroke, ki Katoliško akcijo napravijo za dolžnost vsakega kristjana.

Ana Galetova:

POMAGAJ

Bog!

Kam naj pa denem to drobno telo?

Saj ga nič ni,

pa mi ga je še vseeno preveč.

Povsod se zadeva,

povsod je v napoto.

Ti sam si bil ga podaril za doto,

ko si me poslal na ta svet.

Bog!

Kam naj pa denem to drobno telo?

Čutim vso težo in vidim tvoj prst.

Vidim ga v daljnih, daljnih plamenih.

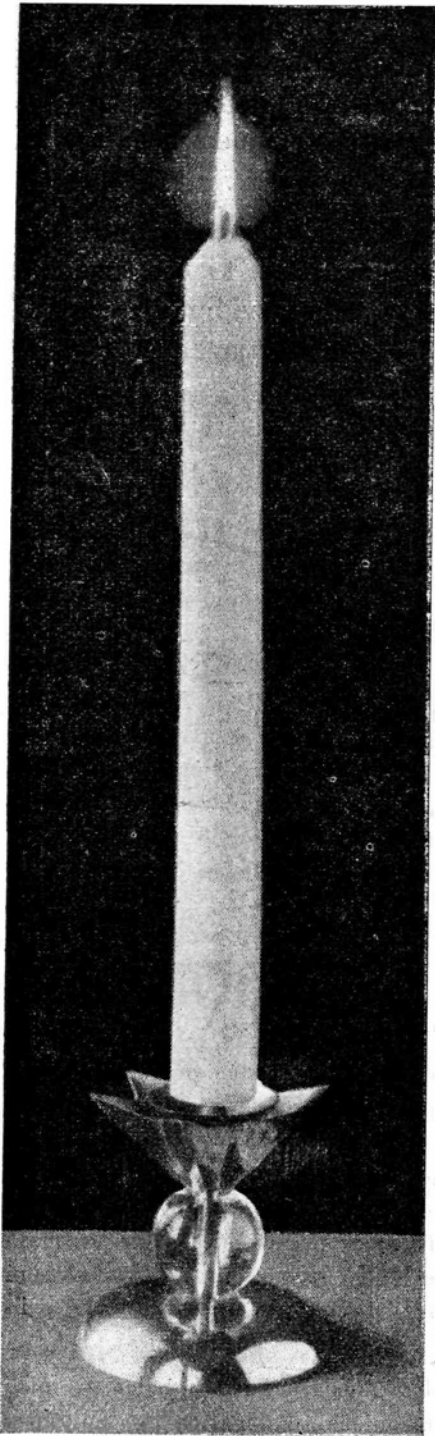
Prosim, pomagaj to pot do tja,

da se prinesem na svojih ramenih.

BLAGOSLOVLJENA SVEČA

Ko sta Marija in Jožef štirideseti dan po Jezusovem rojstvu prišla v tempelj, da svojega prvorojenega postavita pred Gospoda in darujeta predpisan dar očiščevanja, tedaj je starček Simeon blagroval otroka kot »luč v razsvetljenje nevernikov«. V spomin na ta Simeonov slavospev je praznovanje tega praznika v Cerkvi vedno združeno z množino luči. Verniki so že v starih časih med sv. mašo držali v rokah goreče sveče. Zaradi tega je ta praznik dobil ime Svečnica. Pred sv. mašo duhovnik blagoslovlja sveče, jih prižge in se potem razvrsti procesija s svečami po cerkvi. Te blagoslovljene sveče vzemo verniki s seboj v svoje domove, kjer jih prižgajo ob najrazličnejših prilikah.

Žal, da je ta lepi praznik pred leti izpadel iz koledarja kot zapovedan praznik; vendar ga v naših krajih še vedno slovesno praznujemo. Žal pa, da je v splošnem pri nas in v nas izginilo mnogo onega resnično cerkvenega mišljenja in čutenja s Cerkvijo, ki je navdajalo prve kristjane, ki so se z vso vnemo udeleževali bogoslužja.

Ali sploh še vemo, kakšen pomen ima blagoslovljena sveča?

Že v praksi krščanstvu je veljala sveča za simbol Kristusov. Kakor svetli plamen sveti iz čistega voska, tako sije Kristusovo božanstvo iz njegovega telesa. In kakor se sveča izgoreva, da sveti, tako se izčrpava Kristus za Boga in za blagor človeštva. Ker je sveča simbol Kristusa, zato tudi gore vedno sveče na oltarju pri sv. maši. Voščene sveče ne more na oltarju nadomestiti nobena druga razsvetljava.

Prav poseben pomen pa ima še blagoslovljena sveča zaradi blagoslovnih molitev, ki jih moli duhovnik pri blagoslovu na svečnico. Prva molitev se glasi: Sveti Bog, vse-mogočni Oče, večni Bog, ki si vse iz nič ustvaril in dopuščaš, da po delu čebel nastane vosek in ki si na današnji dan izpolnil prsne prošnje pravičnega Simeona, prosimo Te, blagoslovi te sveče za porabo ljudi v blagor duše in telesa vseh, ki so na vodi ali na suhem. Blagoslovi jih s klicanjem Tvojega najsvetejšega imena in na priprošnjo blažene, vedno čiste Device Marije, katere praznik danes pobožno praznujemo in na priprošnjo vseh Tvojih svetnikov usliši prošnje svojega ljudstva, ki, te blagoslovljene sveče spoštljivo v roki držoč, želi tebi zapeti hvalno pesem in Tebe slaviti.

»V blagor duše in telesa« so torej blagoslovljene sveče. Zato jih verniki prižigajo zlasti v nevarnostih, kakor ob hudi nevihti, v nevarni bolezni in ob smrtni uri.

Ni morebiti vraža, ampak je liturgija cerkve, da kdor te sveče, ki jih dobi na svečnico iz duhovnikove roke, nosi in uporablja, je deležen posebnega varstva.

Če me katoliške žene in dekleta hočemo živeti s cerkvijo, je naša dolžnost, da na svečnico tudi v naš dom prinesemo blagoslovljeno svečo in ga tako postavimo pod posebno božje varstvo.

✱

ROZVITA FRANKOVA

Zgodba človeških src iz dobe katoliške reformacije.

(Nadaljevanje.)

Gospod David Verbič je prišel opoldne domov. Stanoval je v eni tistih starih patricijskih hiš, katerih temelji mestoma še danes stoje: kljub starosti še danes, kakor so na zunaj mračne, vendarle na znotraj nudijo vso udobnost negovanega meščanskega življenja. Nasproti mu pride žena Uršula, rojena Edling, iz ugledne ljubljanske rodbine. Je krasotica in se tega nekoliko tudi zaveda. Na sebi ima lepo domačo obleko in takoj po pozdravu vpraša zaskrbljeno svojega moža: »David, kako je bilo? Bomo li uspeli, ali ne?« Doktor Verbič jo nalahno poboža po licih, dahne na čelo poljub in pravi: »Uršula počakaj. Še nič ni odločenega, povem ti kasneje.«

Ta hip je stopila v sobo sestra gospe Uršule, gospodična Apolonia Edlingova z obrazom, kakor da stopa iz slike velikega mojstra Van Dicka. V očeh pa sije toliko dobrote, da nehote vzbuja zaupanje in če ne tega, spoštovanje. In gospod Verbič zelo spoštuje svojo svakinjo, gospodično Apolonijo, kljub temu, da je tako vzorna katoličanka.

Ko sta zopet sama v sobi, vpraša gospa Uršula: »Ali je kaj upanja, da se pred poklonitvijo stanov uredi tudi naša verska vprašanja? Ves čas, ko se je vršila ta seja, sem že tako nestrpna in prav jaz sem obljubila gospodu magistru Juriju, da Ti dosežeš s svojim mirnim nastopom in s svojo vplivno besedo največ.«

»Žene hitro obetate in Ti, draga moja, prav tako. Toda za zdaj menim, da nam stvar ne bo uspela.«

»Mar nisi nobene besede izpregovoril? Saj vendar ni veliko nasprotnikov in naš besednik je odlični gospod grof Ahacij. Mar beseda teh mož nič več ne zaleže?« Gospa Uršula postane nestrpna. Lepi obraz se ji pomrači in z rokami vidno nevoljna trga droben robček, kar je pri nji vselej znamenje velike razburjenosti.

Njen mož vstane, stopi za njeno naslonjalo in jo poboža po bujnih laseh. »Potrpi, Uršula, potrpi! Mar nisi prav sinoči brala, da iz potrpljenja moč raste in da blagor tistim, ki zavoljo pravice preganjanje trpe.« Da blagor, in možati obraz se mu sprelije v smehljaj, ki je v njem trdna vera v boljšo bodočnost. Ko mu tako roka počiva na nežnih ramah, iznenada vpraša:

»Kje je naša Estera?«

»Mislim, da je v sobi. Zelo je pridna, prej je pravkar brala Mali katekizem našega veleučenedega gospoda Primoža.«

»Dobro, stopim malo k njej. Tako mi dobro de njena veselost in brezskrbnost.«

Estera Verbičeva je imela dobrih enajst let, bila je rdečelična, plavolasa, zmeraj smehljajoča, res pravi sončni žarek. Priljudna, zelo prisrčna je bila zlasti ljubljenska svojega očeta, ki se ni več nadejal otrok. Nenadoma pa je stopila v njegovo življenje, ta drobna stvarca, kakor ustvarjena za njegovo osamelost, da ga iztrga iz njegovih učenih knjig in mu za ure brezdelja dá nekaj miline.

V hiši zdravnika Verbiča, ki je bila do nedavna strogo katoliška, so občevali vsi tedanji imenitniki, plemiči in ugledni meščani. Med tem so bili tudi odločni protestanti, ki so, nekateri iz prepričanja, drugi iz človeške prilagodljivosti, videč rastočo moč letih, prestopili v novo vero. Ta razkroj se je vršil skoroda nevidno, ker ni bilo treba nobenih prepisov, pa tudi zato, ker je bilo nekako v modi. Doktor Verbič izprva ni bil kaj posebno naklonjen tem reformatorjem, toda njegova žena, ki se je brž oklenila novih nauk, vsa omamljena od gladke in izbrušene besede magistra Jurija, je odločilno vplivala nanj. Bilo pa je med temi novoverci tudi nekaj značajnih mož, ki so res trpeli in imeli težke boje zaradi svoje vere, pa jih je tista slepiva beseda o čistem evangeliju pritegnila in jih vse prevzela. Zraven pa še sladkost in zdrava jedrost domače govorice, ki je tem predikantom tako lepo tekla raz ustnic. Tako je postal Verbič polagoma, ne da bi se tega prav zavedal, iz katoličana vnet zagovornik nove vere, in njegova hiša je bila na stežaj odprta vsem gostom, katerim je ljubeznivost gospe Uršule osladila prenekatero uro grenkega izgnanstva.

V tem vzdušju je doraščala Estera. Pa ne da bi Bog zna kako globoko sprejemala napeto visoke besede učenih magistrov. Njen Jezus je bil ves ljubezniv Odrešenik, ves ljubitelj otrok, ves ožarjen od tiste tako ljubke otroške domišljije, ki vse odeva v rožnato zarjo.

Ko je zagledala očeta, je veselo stekla od svoje mize, da sta ji dve kiti zaplavali za hrbtom, kakor otroškega zmaja rep. In že je objela očeta okoli vratu, se tesno privila k njemu in poprosila za poljubček. To je bila njena predpravica. Za tem slede vprašanja; žuboreča, prihitevajoča se, resna in ljubka, važna in smešna, kakor je pač tisti svet bujne otroške domišljije.

»Oče, pa kaj misliš, ali je bil Jozua res tako velik junak, da je sonce sam ustavil? In pomisli, ali ni bila tista kraljica Estera, saj imam jaz po njej ime, kajne, zelo pogumna? Veš očka, jaz bi se bala, uh, tako bala tistega Ahasverusa.« In ne čakaje odgovora, že pripoveduje, da je teta Apolonija povedala danes zjutraj prečudno zgodbo, da je ptička brez peres sedla na drevo brez peres in da je prišla gospa brez ust zares in pojedla ptičko brez peres in da mora biti to močno grda gospa in če gospe sploh smejo žreti. Tedaj je gospod zdravnik razklenil Esterine roke in rekel smehljaje se: »Estera, tako velika si že, pa še verjameš, da gospa brez ust zares lahko poje ptiča brez peres. Le kam naj ga dene?« »Joj očka, saj to je pa res!« In iz nje zažubori vesel sladek smeh, živahno poskoči in še nadalje vpraša: »Očka, misliš, da sem verjela čisto zares? Veš, to mi je le teta Apolonija pripovedovala. Pa mislim, da tudi ona ne verjame.«

II.

Dva tedna pred tem zborovanjem je na gradu gospodov Frankov hodil pozno zvečer pri brleči svetiljki gospod Krištof Frank, eden onih starih plemičev, ki je na njih ramenih slonela varnost dalmatinske meje. Bili so to Hrvatje, večkrat poročeni s plemiškimi hčerami slovenskih rodbin ali pa tudi z deklicami meščanskega rodu, ki so bile dovolj pogumne in so dovolj zvesto ljubile, da so odhajale v tiste večno nemirne kraje, polne nevarnosti. Grad gospoda Krištofa Franka je stal nekaj ur krepke hoje od Senja, ki so ga čuvali, ali bolje ne čuvali drzni Uskoki. Uskoki, četudi pogumni, niso bili nič kaj varna soseščina, ne za gradove ne za sela in ne za mesta. Večkrat se je zgodilo, da so iz čuvarjev postali roparji. Ker je gospod Krištof danes pravkar dobil zlo vest, da v mestu Senju nekaj vre, je postal nemiren. In ne zavoljo sebe. Zakaj on je bil vaje naporov, vaje nevarnosti, vaje trpljenja. In odkar mu je padla žena prav pod grajskim obzidjem, mu je ostala le še edinka Rozvita. In kam ž njo v teh časih? Naj nastane vojna in te je bilo vsak hip pričakovati, kje naj jo pusti? V Senju pri ubogih gospeh svete Klare? Pod takimi čuvarji še same niso varne. Gospod Krištof se trdo prestopi, medli plamen mu obsije razorano obličje. Za hip ali dva v soju luči zatrepeta v teh očeh tista čista dobrot, ki jo človek najde večkrat pri možeh, ki so trdi kakor hrast, neupogljivi kot stari bori in zvesti kakor skale. Skozi take oči prisije duša čistega in dobrega človeka,

da ga vidiš, kakor v globokem tolmunu zrcalno čiste vode, vidiš prelepo sliko pisanih kamenčkov, ki so varno skriti v modri globini. Nenadoma se udari po čelu, vidi se mu, kako napeto misli. Že hoče zavreči komaj načeto misel, ko začuje rahlo cepetanje dveh drobnih nog in nato praskanje dveh mogočnih šap po težkih hrastovih vratih. Gospod Krištof z eno roko odpre vrata in preko praga stopi z mokrimi opankami, s snežinkami v lasih, z eno roko držeč psa, mogočnega bernardinca za ovratnik, njegova edinka Rozvita. Nepopisno lep je prizor, ko se komaj trinajstletni otrok privije k očetu, položi od snega še rosno lice na njegov obraz in ne izpustivši psa zašepeta: »Oče, kaj zopet premišljaš? Zakaj si zmeraj tako sam? Ali ni bil stric nič pri tebi? Jaz sem se sedaj igrala s Costo. Ah, bilo je tako lepo, veter in sneg in zunaj so že prvi zameti. Kako mora biti danes na morju! Veš, jaz bi bila rada mornar. Takole v vetru, ki tako šumi in poje in ko tako diši po zimi in po snegu in po slani vodi. Ah, škoda da sem deklica.«

Gospod Krištof jo pritegne k sebi na koleno in gleda nekaj časa v oči, ki so svetlo modre in se čudovito lepo prilegajo temnim kostanjevim lasem, ki obkrožajo lepi, mirni in nekam resni obraz. V teh očeh je nekaj tiste očetove volje, ki zna kljubovati, tiho in mirno in prej pride v te oči solza nego preko teh ustnic tožba. Taka je Rozvita Frankova.

Gospod Krištof jo tesno privije k sebi in ona položi noge, potem ko je sezula opanke, Costi na hrbet, kar zvesta žival ljubeče trpi.

»Moj mali!« Kadar gospod Krištof kaj resnega govori, jo zmerom imenuje dečka. »Veš, razmišljal sem, kam bi te poslal na varno, zakaj vojna se obeta in Uskokom prav nič ne zaupam. Da si deček, bi te vzel s seboj, tako pa res ne vem. In sirotek mali, niti matere nimaš! Veš, prej sem mislil na svojega prijatelja, ki je bojda sedaj v Ljubljani. Takrat je bil na Dunaju in nekaterikrat smo bili skupaj v kaj veseli družbi. Takrat sem jaz spoznal tudi tvojo mater. Če bi te on hotel sprejeti, da bi bila na varnem.

»Oče, ali moram res odtod? Saj pred spomladjo, to si sam rekel zadnjič, ne bo nobene vojne.«

»Seveda, moj mali, toda spomlad je pred durmi. Še dober mesec, pa se bodo viharji na morju že polegli.«

»In če me oblečeš v dečka? Saj jezdititi znam.«

Gospod Krištof se nasmehne, jo poboža po licu, hoče nekaj reči, a tedaj stopi v sobo sluga in pravi, da je večerja za gospoda nared.

Rozvita hitro vtakne nožice v opanke, se spusti čez očetovo koleno in kot majhna grajska gospodična stopa resno poleg očeta, ki z visoko dvignjeno lučjo sveti po hodniku. Costa se neslišno dvigne in zvesto gre za svojo malo gospodično.

Pri večerji streže stari sluga Pero. Molčič je in zvest, s tisto vdanostjo, ki jo srečujemo le redkokdaj, ki pa je vsa lepa in ima v sebi neko posebno veličino. Ko naliže Pero gospodu po večerji čašo vina, mu gospod Krištof veli, naj prisede. Rozvita se med tem igra s štirinogatim prijateljem, ki ji je položil glavo na kolena in zvesto prisluškuje besedam svoje male gospodarice.

Gospod Krištof iznenada vpraša: »Pero, ali si že bil kdaj v Ljubljani? Poznaš pot?«

Pero kakor odmev, šele čez čas odgovori in pravi: »Da, gospod, poznam. Bil sem tam pred petnajstimi leti, samo pot je sedaj dokaj nevarna zaradi viharjev in volkov.«

»In če bi bila stvar nujna, recimo zaradi naše Rozvite, da bi jo dal še pred spomladjo, ko utegne priti vojna, na varno, ali bi šel s pismom ali spremstvom dveh ali treh mož v Ljubljano?«

Bakreno lice zvestega služabnika sprelije komaj vidna rdečica. »Za našo malo gospodično vse, kar hočete. Pestoval sem jo kot otroka in sedaj mi je služba v čast.«

Gospod Krištof se nekako vesel oddahne, nato pa naroči, naj Pero pokliče staro spletično. Med tem se je zvesta žival dvignila in kakor da sluti težo te ure, začne zamolklo cviliti s tistimi zategnjenim zvokom, ki se čuje kakor glas jokajočega otroka. Zaman poklekne Rozvita poleg njenega mogočnega telesa, zaman ji boža glavo, žival cvili naprej in joka, kakor neutešen otrok. Na pragu jedilnice obstane spletična Mara. Prava Dalmatinka od nog do glave, resna, črnih oči, lasje se tesno oprijemajo čela »Gospod so veleli?«

»Stopi bliže in posedi z nami! Utegne se zgoditi kaj kmalu, da bom moral Rozvito poslati v Ljubljano. Ne mesto, ne gradovi niso nič kaj varni. V Trstu nimam znancev ne prijateljev. In ti boš vedela, kaj potrebuje takle otrok, za pot in za bivanje v mestu. Še ta teden pojdeš v Senj, da nakupiš potrebno. In če se ti zdi, da sama ne veš, povprašaj pri gospe opatici v samostanu svete Klare. Dam ti pismo s seboj.«

»Bom, gospod!« In tiho, brez nepotrebnih besed, kakor je prišla, je tudi odšla. Le na pragu se je obrnila in z mirnim, lepim glasom pove: »Posteljo za malo gospodično sem že pripravila.«

Tisto noč se je mali Rozviti sanjalo o lepem ponosnem mestu, videla je lepo brušeno zrcalo in v njem obraz s krasnimi sinjimi očmi, lepa bleda lica so bila obkrožena od rjavih rahlo kodrastih las, med ustnicami so se smejali beli zobki. Nasmejala se je temu obrazu, vzdihnila v polsnu »ah, kako je ta gospodična lepa.« In ni vedela, da je to ona sama, trinajstletna Rozvita Frankova.

(Dalje prihodnjič.)

Beloglavec - Krajnc Draga:

GOSLI

Zasviraj pesem, ti fant črnooki!
Naj gosli ihte,
da omamijo zvoki
razkošni srce!
Da se taja bridkost,
se vsa razživi,
da spomina radost
v strunah zveni.
Da v pesmi ihtenja,
da v vrisku joka
srce od hrepenenja
in od boli poka!
Da izplaka z vročo
temno krvjo
svojo pekočo
bol temno,
da srcé spomine
le hrani o sreči:
boli, ko vijoline
glas hrepeneči.

Ana Galetova:

PETO KOLO

(Nadaljevanje.)

Rasla sem v četrto leto. Naša velika soba je bila polna enakomerne pesmi maminega šivalnega stroja in polna pisanih krpic, ki so bile edina moja igrača. Pregledala sem jih stokrat vsak dan in še v sanjah so se mi razkazovali pisani vzorci. Punčka mi je bila samo obljubljena. Kadar se je mama vrnila iz mesta, je izložila iz košare le mavrico sukancev, tablice gumbov, različne trakove, štruco belega kruha in vsakemu za pest sladkornih ribic. Punčka je vedno ostala še nedodelana v Ljubljani. Dobro se spominjam, da tega nisem verjela. Pač sem na tihem iskala vzrokov, pač sem si mislila vse mogoče, le — da je punčka predraga, nisem spoznala. Sedela sem dalje

brez nje v kupu krp in v moji domišljiji je živel punčka — tako lepa, da je ne more izdelati nobena roka.

Za veliko noč so me rdeče oblekli. Zadaj so mi zavezali trak. Sosedov Lojzek, ki je bil pol meseca mlajši, je imel prav tako krilce in prav tak zadaj zavezan trak. Sosedov Lojzek je bil moj prijatelj. K božjemu grobu sva šla v novih krilcih z zavestjo, da sva zelo lepa.

No in v tisto rdečo reč so me oblekli tudi popoldne, ko je prišel k nam na obisk stric z ženo. Kar tako je prišel, da pač obišče očeta in njegovo družino. Pa mu je bilo kakor vsakemu, ki pride prvič okoli mojega doma: da bi sedel. Sedel je in domače mu je bilo. Gledal je očeta, gledal mamo, gledal nas — in se je zamislil.

Tudi on je imel deco, a — Eh, kaj! Zdaj je ni več. Pri Sv. Križu polagata z ženo vsak teden na grob tri sveže šopke in prižigata tri drobne lučke. V njegovih velikih, svetlih sobah pa je vse tiho in prazno. Tri bele posteljice so vedno zagrnjene. V omarah visi vse polno otroških oblek. Igrače v vsakem kotu — a nobene drobne stopinje, nobenega visokega glaska.

»Ti, France!« se je zbudil stric iz misli in zgrabil očetovo ramo. »Težko preživljaš svojo družino, ne?«

»Težko. Pa saj bo kmalu vse veliko. Bo že bolje.«

»Daj mi svojega fanta.«

Očetu so se strašno zasvetile modre oči. Sina? Pogledal je mamo in mi vsi smo jo pogledali. Samo nasmehnila se je. Tesneje je poprijela malega v naročju in stric je že vedel, da ga ne dobi.

Teta se je ozrla po nas petih, kakor da smo v izložbenem oknu in kakor da nas s sivim pogledom otipava. Na meni se je pogled ustavil. Prijela me je za roko in me rahlo potegnila k sebi:

»Pa nam dajte tole!«

Dvignila se je na kolena in me prav od blizu vprašala:

»Ali bi šla z menoj?«

»Kam?«

»V Ljubljano.«

Videla sem blesteč vratni okrasek, mehko, kodrasto pero na klobuku. Zdaj pa zdaj je mehko zadišalo, kaj vem po čem. In beseda Ljubljana!

»Bi!« sem prikimala.

»Koliko je stara?« je vprašal stric.

»Štiri leta.«

»Je najmlajša od deklet?«

»Je. Peta je.«

»Oho, peto kolo!« se je smejal stric, da je prezvenelo moje nove, sladke misli.

Dolgočasno mi je postalo sedeti na kolenu. Zlezla sem na tla, zapustila sobo in pred hišo izdala skrivnost Lojzku: V Ljubljano pojdem. Sedla sva na zložene hlode in se pogovarjala, kakšna bi pač bila Ljubljana.

Ko so me poklicali nazaj v sobo, se je stric poslavljal. Mama je imela objokane oči. Sestre so strmele vame.

Stric me je pogladil po laseh:

»Torej, mala, naša boš. Kar so imeli trije, bo zdaj tvoje. Daj mi ročico! In kmalu pridi v Ljubljano. Boš?«

»Bom.«

»Tako je prav«, je rekla teta z nasmehom, ki mi ni bil nič všeč in me stisnila k sebi. Potem sta šla.

V našem domu je bil molk.

Ko mi je zvečer Špiževa teta prišla pomagat zaspati, mi je naenkrat prišel na misel stričev smeh: Peto kolo.

»Teta!«

»Kaj je?«

»Kaj je peto kolo?«

Starka je osupnila: »Kaj pa govoriš?«

»Povejte!« sem prosila.

»Čenča si.«

»Stric je rekel.«

»Stric je rekel?«

»No, kaj je peto kolo?«

»Ti.« je rekla teta in je imela vlažne oči.

LJUBLJANA.

V tednu je bila moja bala gotova in v soboto me je sestra jokaje nesla na kolodvor. Raje bi bila hodila sama. Nisem razumela, da je to ljubeznivost, ki mi jo hoče sestra darovati ob slovesu. Na roki sem še vedno čutila mamino solzo, četudi sem si jo že nekajkrat obrisala. Čemu solza? Zakaj so se vsi doma žalostno držali? Zakaj ni bil nihče z menoj vesel? Saj grem v Ljubljano. V Ljubljani imajo polne pesti sladkih ribic. Vsi doma mi pripovedujejo, kako zelo mi bo lepo in si

zraven brišejo oči. Še Špiževa teta. Prijela sem sestro za brado: »Ti zakaj jokaš?«

»Saj se ne«, se je zlagala sestra in zopet nisem mogla ničesar razumeti.

O svoji prvi vožnji na vlak ničesar ne vem. Znašla sem se v velikem mestnem stanovanju. Teta me je vodila od bele posteljice do omare in igrač:

»Vse to bo tvoje, če boš naša.«

Čudno tesno mi je postalo. Nekajkrat mi je spodrsnilo na parketnih tleh. Teta je imela tuje, sive oči. Najbližje mi je bilo še sestrično ihtenje.

»Boš ostala?«

Kar samo se mi je iztrgalo: Ne.

Vse tri smo osupnile.

Sestra je obupno pogledala teto. Ta pa je z nasmehom odločila:

»Že naredimo.«

Proti mraku sem vprašala: »Franca, kdaj pojdeva domov?«

»Še nocoj.«

»Še nocoj, še nocoj«, je hitela teta in odgrinjala posteljico.

»Zdajle malo ležeš. Franca leže k tebi. Kadar pojde vlak, vaju pokličem.«

Strahoma sem zlezla v postelj. Lepo mi je prigovarjala sestra:

»Moraš poskusiti, če ti bo prav.«

Odmolila sem molitvico, se tesno oklenila sestre in kmalu zaspa.

*

Odprla sem oči. Skozi belo mrežo posteljice sem videla visoka okna, poslikane stene, prelepo svetiljko pod stropom, rožnatega angeljčka s pestjo pod brado. Sedla sem. Dve postelji sta tam in dihanje se čuje. Kdo? Kdo pa?

Nikogar nisem videla. Morala sem vstati. Na velikih blazinah dve glavi: ena skoraj gola, druga v črnih, razkuštranih laseh. A kje je Franca? Sinoči je legla k meni. Čuden strah me je obšel. Prijela sem se za mrežo in kot ujeta zverinica v prvem domotožju na dolgo poklicala:

»Franca!«

Obe glavi sta se hkrati dvignili: »Pst!«

»Kje je Franca?« sem zahtevala izza mreže.

»Kar lezi in še zaspi.«

»Kje je Franca?« sem pela vedno svojo.

»K maši je šla.«

»Ajá.«

Legla sem, ali spala nisem. Če so me nalagali, me je skrbelo.

Kaj vem, kolikokrat sem tisti dan še povprašala po sestri.

»Je še ni od maše.«

Na večer sem hotela vedeti, zakaj je ni.

»Naj pride ali ne. Pojdemo pa sami večerjat in spat«, je kratko odgovorila teta.

Molk.

Nalagali so me. Veliki ljudje grdo lažejo. Vsi so me nalagali. Spomnila sem se maminih objokanih oči.

»Mama!«

Tisto noč nismo spali. Jokala sem v čudni zavesti, da sem priklenjena. Stric in teta pa nista mogla najti prave tolažbe.

(Dalje prihodnjič.)

† *Tilka Lamprechtova - Dušica:*

BELE VRTNICE

(Nadaljevanje.)

Vanda je čutila, da je s svojo neodločnostjo žalila zdravnika. Čutila je tudi, da ji res dobro želi. Ni bilo v njeni naravi žaliti tiste, ki so ji bili dobri in tudi zdaj, ko se je zavedla, ji je bilo žal. Takoj je hotela popraviti svojo napako. Mehko in prikupljivo, kakor zna pač samo nežno čuteča ženska, je zaprosila:

»Saj niste hudi, gospod dr. Pšenič? Prosim, lepo prosim, kdaj smem priti k vam?«

»K meni?«

»Da, k vam v bolnišnico?!«

Še vedno užaljen je hotel dati oster odgovor, a preden je kaj rekel, jo je pogledal. Ta pogled mu je pregnal vso nevoljo. Kako ne? Stala je pred njim vsa skesana in vsa ljubka v svoji zadregi. Povesila je glavo, plavi kodri so se vsuli na čelo, se dotaknili zardelih lic, da, eden je bil celo tako predrzen, da je poljubil njen mali nos. In roke je držala napol sklenjene kakor otrok, ki prosi odpuščanja. In — naenkrat je stisnila ustnice in v bridkosti so ji zadrhtela lica.

»Gospodična Vanda!«

Dvignila je glavo in se nasmehnila, a vendar je opazil v globini njenih oči — solze.

»Kaj vam je, gospodična Vanda?«

Odkrito je priznala:

»Žal mi je, da sem vas užalila!«

Najraje bi se bil sklonil do njene roke in jo poljubil, poljubil v znak občudovanja, v plačilo za njeno očarljivo odkritosrčnost in nepokvarjenost, toda ker si to vendarle ni smel in hotel dovoliti, je samo rekel:

»Torej, pridete?«

»Da, če ste tako dobri in me sprejmete. Kdaj smem priti?«

»Pričakoval vas bom od jutri naprej vsak dan.«

»Pridem lahko že jutri?«

»Meni je prav?«

Nasmehnil se je in ji podal roko:

»Na svidenje torej!«

»Na svidenje, gospod zdravnik. Najlepša hvala!«

Z rahlim poklonom se je poslovila. V predsobi ji je še postrežnica dala nekaj navodil, nato je odšla. Preden pa je zavila za ovinek, se je še enkrat ozrla nazaj na prijazno belo viho sredi vrta . . .

Kaj bi bila rekla ali mislila, ako bi bila videla, da je iz bele vile zrl za njo lep, mlad in prijazen zdravnik, ki je bil tako podoben njenemu junaku, idealu njenih dekliških sanj . . .

Ni vedela, da je gledal za njo, a mislila je nanj vso pot do doma. Bila je v dno duše prepričana, da je našla zdravnika, ki jo bo ozdravil. Nič več je ni bilo strah pred kliniko. Še skoro radovala se je — saj bo tam — v njegovem varstvu.

Drago pa je še dolgo stal ob oknu in zrl na ulico, po kateri je bila odšla Vanda. — Čisto proti svoji navadi. Prvič v življenju — in to je res nekaj posebnega, ker je imel že tri križe na hrbtu, — se mu je primerilo, da se je bavil s takimi mislimi.

To dekle, — ta Vanda! Vsa drugačna, kot druga dekleta! Naivna in prikupljiva, a vendar samosvoja. Zaprl je oči in si jo poskusil priklicati v spomin. Tedaj se je pojavila njena slika: Njena srednje velika, vitka postava, njeni nežni, polni udje, njene bele,

žametaste roke, plavi kodri, lepo oblikovane obrvi, mali nos, polne, rdeče ustnice in predvsem — njene sinje oči.

»Vanda!«

Prestrašil se je sam svojega glasu in prestrašil se je svojih misli. Ne — ne sme se vdajati sanjam, vsaj tem sanjam ne! Lepa, očarljiva je, a vse njene prednosti ga ne smejo zapeljati, ne sme se baviti z njo, ker je ne sme ljubiti, a ljubiti je ne sme, ker je ne sme vzeti v zakon.

Torej proč s to čuvstvenostjo, proč s sanjavostjo!

Vsedel se je k pisalni mizi in se zatopil v svoje spise, pa spet mu je oko obviselo na enem izmed spisov.

»Vanda Dragovičeva.«

Že spet tu. Nekaj kakor srd, kakor upor se je pojavilo v njegovi duši. Zakaj mu je naključje privedlo to dekle, ki ga je tako očaralo ob prvem nastopu?! Saj ne more biti nikdar njegova.

Zakaj nikdar, je kljubovalo srce? Ker sem jaz gospodar, — je poudarjal razum.

Spet se je Drago zatopil v misli — v preteklost. Pred petnajstimi leti je bilo. Hodil je v 6. razred državne gimnazije. Pa je dospela brzovavka:

»Pridi, — mama umira.«

Prestrašil se je in zavzel. Njegova dobra, zlata mama! Kaj ji je? Saj je še o počitnicah občudoval njena rdeča lica.

Oprostil se je pri profesorju, dobil dopust. S prvim vlakom se je odpeljal domov. Še preden se je vlak ustavil, je že skočil doli in hitel domov. Nihče ga ni pozdravil na pragu, nihče spremil v sobo. Vse je bilo tiho. Planil je po stopnicah in odprl vrata v mamino sobo.

Podložena z blazinami je mati napol sedela v postelji. Lica so ji gorela v vročici, težko je soplala. Ob njej je stal oče in ji z mehkim robcem brisal potno čelo. Ob vznožju sta ihtela brat in sestra, oba mlajša od njega.

Po prstih je šel do postelje in obstal. Oče mu je pokimal z glavo v pozdrav in položil prst na usta, toda mati je odprla oči, ga pogledala in se skušala nasmehniti. Pa je samo bolešno raztegnila ustnico. Sklonil se je nad njo in jo poljubil na čelo:

»Mamica moja!«

»To-rej-si-ven-dar-pri-šel?«

Spet je zaprla oči in v sobi je vladal mrtvaški molk. On pa je stal ob materini postelji in jo opazoval. Kako težko je dihala, kako hitro se je spreminjala barva obraza. Videl je na njenih potezah

sled prestanega trpljenja, videl na njem — pečat smrti. Neznosna bol mu je objela dušo, da bi kričal, plakal, a glas mu ni hotel iz grla in oči so ostale suhe. Nema je bila njegova bol, a zato globoka in pekoča.

Čez nekaj časa je mati odprla oči in njen pogled je romal od enega do drugega, kakor bi se poslavljajal: Najprej od očeta, ki je stal strt in obupan ob vzglavju, nato od 14 letne Tatjane, ki je bila nežnejša od matere, nato od najmlajšega, komaj 8 letnega Zlatka. Bolj in bolj otožen je postajal materin pogled, ko je tako krožil od enega do drugega. Končno se je ta pogled ustavil na njem.

Dolgo mu je zrla v oči, nepopisno nežen in skrben je bil njen pogled. Ali je mati videla v bodočnost? Mogoče. — Umirajoči zro jasneje od živih! Komaj slišno je zašepetala:

»Drago!«

Sklonil se je bližje k njej, a njen glas je bil že tako slab, da je bolj uganil ko slišal njene besede. Z očmi je bral zadnje materine besede z umirajočih ust.

»Drago, — moj sin! Tolaži očeta in ne delaj mu skrbi! Nadaljuj šole in, ako čutiš v sebi dovolj moči, tedaj postani zdravnik. Ne zdravnik, kakršnih je tako mnogo, — ampak pravi, svetosti življenja se zavedajoči zdravnik. Pomagaj najbednejšim . . .!«

Utrujena je mati prenehala in zaprla oči. Takoj nato jih je spet odprla, se poskusila dvigniti in — padla nazaj v blazine. Oči so začele ugašati, iz ust je bruhnila kri . . .

Ob mrtvi materi se je vrgel oče na kolena in zakril z rokami svoj trpeči obraz. Tatjana je omahnila na malega Zlatka, ki je glasno ihtel. Zgrudila bi se bila oba na tla, da ni o pravem času priskočil in vjel sestro v naročje. Spravil jo je do bližnjega divana in velel Zlatku, naj gre klicat sosedove.

Kmalu so prihitele sosede in poskrbele najprej za Tatjano. Odpeljale so jo k sosedovim. — Zlatka so že prej pridržale tam.

On pa je obstal ob mrtvi materi in ob očetu, ki ni videl, kaj se godi okrog njega. Čutil je veličino očetove muke in ni ga motil. Šele, ko so se sosede spet vrnile v sobo, da bi umile in preoblekle mater, tedaj je stopil k očetu in ga rahlo poklical:

»Oče!«

Ta se je zdrznil in v njegovem pogledu je bilo vprašanje in očitiranje.

»Vstani oče, — glej, sosede so prišle, da preoblečejo mamó in jo polože na mrtvaški oder. Treba je tudi obvestiti pogrebni zavod.«

Oče je vstal in odšel s trudnimi koraki starca, pa je imel komaj 40 let. Njemu pa je bilo hudo . . . hudo . . .

Pokopali so mater. — Spet se je vrnil v šole. Že čez par mesecev so ga spet klicali domov.

Isti prizor, — le da je sedaj umiral oče. In še nekaj je bilo drugače. Mati je težko umirala, ker ji je bila ločitev od dragih težka, oče je hrepenel po smrti, ker je hrepenel po zopetni združitvi z ljubljeno ženo. To hrepenenje je bilo v njem močnejše ko ljubezen do otrok — sirot. Ko sta bila sama v sobi, ga je prijel za roke in govorila sta tiho in zaupno. Malo pred smrtjo pa mu je govoril besede, ki jih ne bo nikoli pozabil.

»Drago, — sin moj, — zdaj grem tudi jaz k njej. Izpolni materino željo in postani zdravnik. Poslušaj pa tudi moj nasvet. Kot zdravnik boš imel prilike, da, celo moral boš občevati z lepim spolom. Ohrani vedno mirno kri, skušaj zapovedovati srcu. Pazi, da te ne zapelje kri, da srce ne zagospodari umu. Najbolje, da se sploh ne ženiš, a če te razmere vendarle k temu prisilijo, poišči si predvsem zdravo ženo. Lepo je res ljubiti in ljubljen biti, a vendar je ljubezen izvor trpljenja. Ti ne veš, kaj se pravi leto za letom gledati hiranje ljubljenega bitja! Tvoja mati niti sama ni toliko čutila svojega trpljenja, kakor sem ga čutil jaz. Že takrat, ko mi je podarila Tatjano, je komaj ušla smrti. Zlatko ji je vzel poslednjo odpornost. Od takrat je stalno umirala; — pomisli, osem let je umirala. Tiho, skrito, da nihče ni opazil, niti ti. Le jaz sem s strahom opazoval njeno počasno umiranje, njeno bol. Čutil sem, kako mi jo kruta, neizprosna morilka trga iz objema, dokler mi je ni iztrgala.«

Pomolčal je nekoliko. Njegove sive oči so zrle nekam v daljo; hitele so k njej. Dolgo je čakal Drago, da oče nadaljuje, — a oče ni spregovoril več. Le predno je izdihnil, je komaj slišno šepetal:

»Mnogo sem pretrpel, a njena ljubezen je bila vredna trpljenja. Ako bi še enkrat živel, bi hotel še enkrat živeti in trpeti z njo. Vera . . . «

*

Dokončal je gimnazijo, šel na visoke šole. Ravno, ko je napravil doktorski izpit, mu je umrla sestra Tatjana. V cvetju let jo je iztrgala neizprosna smrt.

Ko je stal ob mrtvaškem odru mladenke, ko je zrl na nje svežo, nedotaknjeno lepoto, so se mu obudili spomini na mater in očeta. Tedaj je stresel s sebe vse študentske sanje in vse mladeniške načrte. Prisegel je pri spominu na drage, da bo vse življenje posvetil svojemu zdravniškemu poklicu, da se bo bojeval zoper kruto rušiteljico družinske sreče — zoper jetiko.

Smrt matere je spremenila otroka v dečka, smrt očeta — dečka v mladeniča, smrt sestre — mladeniča v moža:

V odločnega moža, ki je jasno zrl pred seboj svoj cilj, svojo življenjsko nalogo, ki je bil pripravljen posvetiti vse svoje zmožnosti sreči in zdravju bolnih ljudi.

Sprejeli so ga na kliniko. Zaposlen je bil, a tudi ves prosti čas je porabil zato, da izpopolni svoje znanje. Primariji so kmalu spoznali sposobnost mladega zdravnika, vabili so ga na svoje oddelke in uvaževali njegovo mnenje. Kmalu je dobil mesto asistenta na oddelku za jetične in istočasno prevzel vodstvo »Protituberkulozne lige.«

Ob času naše povesti je bil Drago že tretje leto asistent. Tri leta je že vodil »ligo«, nabral si je bogatihkušenj in prišel, kakor pravijo — na dober glas. Celo starejši zdravniki so priznavali spretnost mladega tovariša in mu pošiljali bolnike.

Tako je spolnjeval Drago zadnjo željo matere, a tudi očetov nasvet je živel v njegovi duši in tudi tega je držal, kar pa je bilo še težje.

K njemu so hodila iskat zdravja mlada dekleta v cvetju let, ljubka, živahna, žejna življenja in ljubezni. Zdravnik je pri preiskavi večkrat opazil, da je marsikatero srce mladih in lepih bolnic zahrepenelo po njem in ga prosilo ljubezni, toda on je ostal v takih trenutkih miren in hladnokrven, ker se je spomnil nasveta umirajočega očeta. Hladno kri je ohranil vedno, prav do danes.

Danes sta ga prvič pustila na cedilu njegova samozavest in njegov mirni ponos.

Vanda je že samo s tem, da ga je srečala, napravila globok vtis nanj. Njeno prikupljivo obnašanje pa ga je še povečalo. V njej ni bilo nič priučenega, nič ponarejenega. Njena razumnost je bila tako rekoč strnjena z njenim bitjem, njene besede so bile izbrane, premišljene in vendar popolnoma naravne, — otroško naivne.

Bilo je lepo jutro. Drago je sedel ob pisalni mizi in pisal. Vstopila je sestra Irma.

»Gospod asistent, nova pacientinja je dospela.«

Čakala je na odgovor, a asistent je mirno pisal naprej kot bi se to ne tikalo njega. Pa mu je vendar bilo tako čudno, — da bi najraje skočil in ji pohitel nasproti. Pa nalašč ne.

Sestri je bilo čakanje predolgo in ponovila je stavek. Kolikor mogoče malomarno in ne da bi se ozrl je rekel:

»Prav.«

»Ali naj jo sem pripeljem?«

»Čemu?« Skoro osoren je bil, zato je sestra hotela oditi. Pa jo je poklical nazaj.

»Sestra Irma!«

»Izvolite?«

»Ali je pripravljena postelja v sobi št. 10?«

»Je.«

»Peljite gospodično Vando Dragojevičevo tja in jo poučite o vsem potrebnem.«

»Da.«

»Izmerite vročino in če je kaj posebnega, mi pridite povedat.«

»Da.«

Pokimal je v znak, da je povedal vse in sestra je odšla nazaj v čakalnico, kjer jo je čakala Vanda.

»Prosim, gospodična, kar z menoj pojdite.«

Peljala jo je po dolgem hodniku in končno odprla vrata v malo, a zelo prijazno sobico. Oprava je bila enostavna, a čedna. Dve postelji, dva stola, nočna omarica, umivalnik, mizica, omara za obleko in perilo, stojalo s cvetjem. Sestra je pokazala na posteljo ob oknu:

»To je vaša postelja in tu spravite svoje stvari, perilo in druge potrebščine.«

To je torej njena, vsaj napol njena sobica. Kakšna neki je njena sostanovalka? Stara ali mlada, ljubezniva ali zlobna?

Vanda se je razgledala po sobi in v hipu je uganila, da je njena bodoča tovarišica mlada in bržkone tudi srečna. Na nočni omarici je stala krasna vaza in v njej so se namakale krasne, živordeče vrtnice. Vrtnice — rože ljubezni! . . .

Slekla se je, šla v kopalnico in se po kopelji vrnila v sobo nazaj. Sestra je med tem pripravila posteljo in uredila vse potrebno. Ko se je vlegla, se ji je vzbudilo vprašanje: »Ali je morda kdo v tej postelji

— umrl? Rahlo se je stresla ob tej misli. Sestra je uganila njene misli in začela je pripovedovati, kako ljubezniva je bila prejšnja bolnica.

»Ali je umrla?«

»Kaj še! Domov je šla, a bila je tu dve leti.«

»In je popolnoma ozdravela?«

»Popolnoma? Hm. To je težko reči. Jetika je hinavska bolezen. Nikdar nismo varni, da se ne povrne znova. Vendar, po človeško sodeč, je gospa res ozdravela, vsa čast našemu asistentu.«

»Asistentu?«

»Da, da. Veste, to gospo je zdravil samo asistent. Imela je več zaupanja vanj kot v primarija, akoravno je tudi primarij zelo vesten in dober zdravnik. Ampak asistent! Temu se vse posreči. Še primarij ga včasih vpraša za svet. Le zaupajte mu, ne bo vam žal. Včasih je sicer bolj osoren, a to je samo na videz. Strog je tudi, saj mora biti, drugače je preveč nereda.«

Tako je govorčila sestra Irma, nevede, da s tem neti iskro v mladem dekliškem srcu. Vanda je kar srkala vase slivospev svojega junaka in hrepenela je po njem. Bilo je to čisto podzavestno hrepenenje po sreči, po ljubezni.

Medtem si je Vanda izmerila vročino. Vrgla je kratek pogled na toplomer in ga podala sestri.

»39°? Ali imate vsak dan vročino?«

»Nekaj mesecev sem že.«

»No, to še ni najhuje. Ostanite samo lepo mirno v postelji, pa bo vse dobro.«

Prijazno je pokimala in odšla nazaj v laboratorij. Ni vedela, ali naj to javi asistentu ali ne; očitvidno je danes slabe volje. Predno se je prav odločila, jo je klical:

»Sestra Irma!«

»Izvolite, gospod asistent?«

»Ste odkazali gospodični sobo?«

»Sem.«

»No, in?«

»Kakor ste ukazali; vse je v redu.«

»Vročina?«

»39°.«

»Kaj! 39°? Pa pravite, da je vse v redu!«

»Mislila sem . . .«

(Dalje prihodnjič.)

ČEZ PREVIS

Trodejanska zgodba iz živjenja dijakinj. (Nadaljevanje).

Nuša: Res! In da bi jo ti videla, kako se obnaša, kadar imamo zvečer povabljenec. Dokler smo lepo pri mizi, še ostane. Ko pa navijemo gramofon in zaplešemo, se kar na vsem lepem oprostí, češ da ji je slabo in da gre spat. Pa ko bi res šla! V posteljo že gre. Pa veš, kaj dela? — Moli!

Silva (maje z glavo kot da ne more verjeti.) Káj pa bere? Ti bi ji prinesla včasih kakšen napet ljubezenski roman iz knjižnice, pa bi videla kako bi bila kmalu vsa drugačna. (Pomenljivo.) Knjige imajo veliko moč.

Nuša: Kar naj jo imajo! Ampak do nje ne, zato ker takih sploh brati ne mara. Romanov se pa še celo boji. Kako nabožno stvar ima seveda vedno na posteljni omari.

Silva: Tega pa nisem vedela, da se dobé na svetu še tako neumni ljudje. Čudno, da celó šole ne zanemarja pri vsem tem. To je pa, da je vedno prva v razredu.

Nuša: Pa še nekaj ti moram povedati, kar te bo gotovo zanimalo.

Silva (Radovedno.) Kaj neki?

Nuša: Tudi dnevnik piše in pesmice dela. Zadnjič sem jo videla.

Silva: Nuša, to mi pa moraš nekoč pokazati!

Nuša: Nisem nič manj radovedna kot ti. Strašno rada bi prišla do tistih zvezkov in sem jo tudi prosila že, da naj mi pokaže, pa noče za ves svet ne. Bogvedi, kakšne skrivnosti ima.

Silva (Po kratkem premolku iznenada). Nuša, nekaj sem se spomnila! Poznaš Miró?

Nuša: Poznam.

Silva: (Vstane in vzklikne.) Živio! Sijajna misel mi je padla v glavo. Veš to dekle je velika hinavka. V kongregacijo hodi samo zato, da ima v verouku odlično, sicer pa je bolj navihana kot me vse skupaj. Malči jo ima jako rada, ker je ne pozna. Ta nam bo najlažje pomagala, da odpremo Malči oči. (Pogleda skozi okno.) Lej, lej, prav zdajle gre sèm.

Nuša (Začudeno.) Sèm gre? Po kaj neki?

Silva: Je že tako: če se o volku govori, gotovo pride. — No, tak zdaj boš videla, kako se pletejo mreže.

Mira (Potrka.)

Nuša: Naprej!

Mira: O, pozdravljeni! Prav, da sta obe tukaj. (Poda obema roko.)

Silva: Kaj pa je?

Mira: Radi neke važne stvari, ki me že dalj časa skrbi, sem prišla.

Silva: Stavim da vem zakaj.

Nuša: Bržkone radi Malči, kajne?

Mira: Da, prav radi nje.

Silva: Tudi medve sva se pravkar menili o tej stvari.

Mira: Mene namreč zelo vznemirja to, kar se zdaj v razredu godi. Zato sem že ponovno mislila, kako bi se dala Malči pridobiti. In danes mi je padel v glavo izvrsten načrt.

Silva: Daj povej, kako si si zamislila vso stvar. Bo moči uresničiti?

Mira: Nič lažjega. Malči namreč tako dobro poznam, do zadnje pičice kot groš. Vem, da ima zelo rada siromake in da si prizadeva v kongregaciji osnovati karitativni krožek. Vendar pa do zdaj še ni uspelo, da bi to stvar izvedla, ker se je priglasilo premalo sotrudnic.

Nuša: Pa kaj misliš zdaj s tem?

Mira: I, kaj? To, da bi vedve še danes stopili v kongregacijo in da bi se ji potem vse tri ponudile za pomoč.

Silva (Ji vpade v besedo.) Jaz da bi šla v kongregacijo? Jok!

Mira: Ni druge pomoči, če hočemo izvesti načrt. — Sicer pa: ali misliš, da moraš takoj postati nuna, če si enkrat tam? Kaj še! Poglej mene! Pa tudi to: saj lahko takoj izstopiš, ko se nam vsa stvar posreči.

Silva: No, dobro! Pa kaj misliš s tem?

Mira: Pomagale bi ji osnovati karitativni krožek. Ona bi bila takoj vsa vneta. Kadar bi začele z delom, bi ji pa jaz predlagala, da naj vzame za pomoč kakega dobrega fanta, ki bi ji pomagal in nosil tisto, kar bi nabrale za siromake, tja v predmestne barake.

(Dalje prihodnjič.)

R. Smersu:

PRAVICE OB PORODU

Položaj otroka in matere se je v novodobni družbi tako poslabšal, da je smatral zakonodajalec za potrebno, da priskoči materi na pomoč z materinsko zaščito, ki se kaže zlasti v pravicah ob porodu. Te pravice so socialno zaščitne in socialno zavarovalne narave ter deloma drugačne za nameščenke in zopet drugačne za delavke.

Danes si hočemo ogledati *socialno zaščitna določila za nameščenke — matere.*

Nameščenki je 6 tednov pred porodom na prosto dano, da izostane iz službe, ne da bi bil s tem podan odpustni razlog. Mora pa nameščenska, ki hoče iz službe izostati, izkazati svojo nosečnost z zdravniškim izpričevalom, ki ugotavlja nosečnost in verjetnost poroda v 6 tednih. Ker je zaščita 6 tednov pred porodom dana nameščenki na prosto, je povsem razumljivo, da se te dobrote nameščenska ne poslužuje. Za čas takega izostanka iz službe nameščenki ne pritičejo nobeni prejemki. Pač pa ji pritičejo prejemki, ako v tem času zbolí (porod ni bolezen). Po § 326 obrtnega zakona obdrži nameščenec ali nameščenska pravico do vseh prejemkov, ako je zaradi bolezni ali nesreče (smrt svojca i. t. d.) zadržan vršiti službo, tekom 6 tednov, po dovršenih neprekinjenih 5 letih službe tekom 8 tednov, po 15 letih službe 10 tednov, a po 25 letih službe 12 tednov. S tem so urejene pravice za čas zadržka zaradi bolezni ali nezgode. Zadržek zaradi bolezni pa se ne ujema niti po obsegu niti po vsebini z zadržkom zaradi nosečnosti. Pri zadržku zaradi bolezni ima nameščenec pravico do prejemkov, kakor smo že razložili.

Pri zadržku zaradi nosečnosti pa nameščenska za dobo izostanka iz službe, največ 6 tednov pred porodom, nima pravice do prejemkov.

Pri zadržku zaradi bolezni je doba, za katero ima nameščenec pravico do prejemkov, različno z ozirom na službena leta (6, 8, 10, 12 tednov). Pri zadržku zaradi nosečnosti pa je zaščitna doba (brez prejemkov) vedno 6 tedenska, ne glede na službena leta. Ako se tedaj nameščenska posluži 6 tedenske zaščite in v tej dobi zbolí, potem veljajo samo predpisi sprečenja zaradi bolezni. Nameščenska ima zopet pravico do prejemkov skozi gori obrazloženo število tednov z ozirom na svoja službena leta. Nameščenki se v tem primeru računajo roki in ji gredo prejemki od dne obolenja. Potrebno pa je, da predloži delodajalcu zdravniško izpričevalo.

Šest tednov po porodu delodajalec nameščenke ne sme zaposliti, bodisi da je za delo sposobna ali ne. Tekom tega časa pritičejo nameščenki vsi prejemki, kakor da bi bila zadržana zaradi bolezni. Ako nameščenska svojega otroka doji, sme prekiniti svoje delo dvakrat po pol ure na dan in to dokler doji. Pri tem pa se ji plača nikakor ne sme prikrajšati. Če nameščenska v tem času zbolí, se ji štejejo roki od dne poroda, ne od dne obolenja. To pa je povsem razumljivo, saj pripadajo nameščenki v poporodni zaščitni dobi itak vsi prejemki od dneva poroda.

Zgoraj smo rekli, da sme nameščenska izostati iz službe 6 tednov pred porodom in da mora izostati 6 tednov po porodu, ne da bi bil s tem podan odpustni razlog. Da pojasnimo zadnji pojem, navajamo sledeče: Odpoved je razveza službenega razmerja s potekom odpovednega roka. Odpust pa je razveza službenega razmerja brez

odpovednega roka, s takojšnjim učinkom. Odpust (od strani nameščenca izstop) dopušča zakon le iz važnih razlogov, ki jih našteva. Za odpoved niso potrebni pravno nobeni razlogi. Ako tedaj izjavi nameščenka službodajalcu, da izostane iz službe, ker pričakuje v 6 tednih poroda, ni to odpustni razlog. Če pa službodavec vseeno nameščenko odpusti, je ta odpust brez pravnega učinka in more nameščenka vse prejemke iztožiti, dokler ne preneha službeno razmerje, razvezano v pravilni odpovedi.

Ker sme službodavec vedno brez razloga odpovedati, se nameščenka v dobi šestih tednov pred porodom in v dobi šestih tednov po porodu zaščiti tako, da učinkuje tekem te dobe podana odpoved šele po preteku šestih tednov po porodu.

PO SVETU

V Nemčiji so ugotovili, da je število zaposlenih žena precej padlo. Če primerjamo leto 1932 z letom 1933, opazimo, da se je število zaposlenih mož dvignilo za 29%, število zaposlenih žena pa samo za 7%. Vzrok za to je iskati v raznih vladnih odredbah, ki so šle za tem, da se čimbolj omeji žensko delo in tako zaposli čimveč brezposelnih mož, posebno družinskih očetov. Dalje je za zmanjšanje števila zaposlenih žena iskati vzroka tudi v tem, ker se je v zadnjih dveh letih poročilo izredno veliko število mladih deklet. To pa se je zgodilo zato, ker daje država mladim poročencem tkzv. poročna posojila pod izredno dobrimi pogoji. Nemci so s tem uspehom zelo zadovoljni.

V Indiji so nanovo uredili materinsko zaščito. Zvišali so nekoliko podpore, ki naj jih mati prejema ob porodu in so vse te podpore za vso državo izenačili. Podpora prejemajo odslej 4 tedne pred porodom in 4 tedne po porodu. Toda ta pravica je vezana na pogoj 9 mesečnega članstva.

Tudi v Italiji so v lanskem letu nekoliko spremenili in na novo uredili žensko in še posebej materinsko zaščito. Ta zaščita se odslej ne bo nanašala samo na žene in otroke, ki so zaposleni v obrti, ampak tudi na one, ki so zaposleni v trgovini. Še vedno pa so izvzeti od teh določb posli, poljedelske delavke in obojbe, zaposlene v verskih ustanovah.

Ženske osebe, ki še niso polnoletne, morajo dobiti pred nastopom dela zdravniško spričevalo, v katerem mora zdravnik potrditi, da so sposobne za določeno delo. Take osebe morajo biti do polnoletnosti v določenih presledkih po zdravniku pre-

gledane. Dalje se naštevajo opravila, ki jih smejo opravljati samo one ženske osebe, ki so dovršile 16. oz. 18. leto in pa opravila, ki so ženskim osebam sploh prepovedana. Nočno delo je sploh prepovedano. Normalni delovni čas znaša 8 ur na dan: sme se pa v gotovih primerih in v določenih podjetjih podaljšati največ do 11 ur. Dnevni odmor mora trajati najmanj eno do eno in pol ure.

Tudi delo otrok so uredili. Otrokom do 14. leta je sploh prepovedano delati. Le v izjemnih primerih sme korporacijski minister dovoliti, da se zaposlijo otroci, ki so dovršili 12. leto. Sicer pa je pod otroci razumeti vse osebe, ki še niso dovršile 15. leta. Natančno so našeta opravila, ki jih smejo otroci opravljati. Stroga so tudi določila o zdravniških preiskavah, ravnotako določila o delovnem času, o odmorih in nočnem delu.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Zamrznjene vloge. M. S. iz K. vprašuje: Imam nekaj prihrankov iz prejšnjih let, pa jih v hranilnici ne morem dvigniti. Ali je ta denar izgubljen?

Odgovor: Vaš denar ni izgubljen. V teku 5 let boste po sedanjih zakonitih določitih lahko dobili ves vloženi denar nazaj. Ker pa je Vaše vprašanje za vse ženstvo, ki ima mnogo težko zasluženega denarja po raznih denarnih zavodih, se mi zdi potrebno, da nekoliko obširneje razložim vzroke današnje stiske denarnih zavodov.

Gospodarska tiska in iz nje izviraajoče nezaupanje sta glavni vzrok propada naših denarnih zavodov.

Okoli l. 1929, je kakor znano nastopila gospodarska tiska, ki se je pokazala v

tem, da trgovina, obrt in industrija nista mogli razpečati svojih izdelkov, da sta morali radi tega skrčiti in celo zapreti svoje obrate, pri čemer so ogromne množice delavcev ostali brez dela. Ker pa je večina industrijskih, obrtnih in trgovskih obratov slonela na posojilih, ki jih zaradi nastopivše gospodarske stiske ni bilo več mogoče vračati, so zašli tudi denarni zavodi v težko stisko. Ko so vlagatelji to videli, so se zbalii za svoj denar in hiteli dvigati vloge. Vse pomirjevalne izjave niso nič zalegle. Zato je denarnim zavodom kaj kmalu zmanjkala gotovina, posebno še, ker ni bilo nobenih novih vlog. Tedaj je posegla vmes država z odredbami, ki naj preprečijo zmedo, ki je splošno vladala. Zaščitila je denarne zavode pred navalom vlagateljev s tem, da je lansko leto dovolila izplačevanje vlog v roku 6 let. Vloge se izplačujejo po gotovem načrtu, ki ga sestavi vsak zavod zase. Država je poostrila nadzorstvo nad takimi denarnimi zavodi. Le to moramo omeniti, da uživajo prav posebne pravice vloge do Din 10.000. Pri nekaterih denarnih zavodih to zaščitno postopanje še ni urejeno in se zato starih vlog ne more dvigati. Pa tudi ti zavodi bodo morali v najkrajšem času to vprašanje urediti.

Davčna karta za služkinjo. A. L. iz L. vprašuje: Ali je dolžna gospodinja plačevati zame davek oz. kupiti zame služkinjsko karto, ki je predpisana od lanskega leta.

Odgovor: Do leta 1934. so imele služkinje knjižice, v katere so lepile davčne znamke. Dne 18. II. 1934. pa je izšlo zakonito določilo, po katerem znaša davek na dohodek hišnega služabništva na leto Din 50. — za vsako osebo.

Za dokaz o plačanem davku služi davčna karta, ki se mora nabaviti za vsako

osebo najkasneje do konca meseca januarja vsakega leta, odnosno v 15 dneh po sprejemu v službo. Davčna karta velja za leto dni za eno služabniško osebo, neglede na osebo, čas zaposlitve in višino dohodka. Poslodavec, ki davčne karte vobče ne nabavi ali je ne nabavi pravočasno, plača za kazen petkratno vrednost davčne karte. Karta se glasi na ime delodajalca in jo mora ta nabaviti; plačani davek pa si lahko nadomesti od uslužbenca.

Karte prodajajo davčne uprave in trafike, ki prodajajo davčne znamke.

To velja torej le za služkinje, ne pa za delavke.

Odslužitev vojaškega roka in bolniške podpore. L. V. iz G. vprašuje: Moj mož je šel k vojakom za 9 mesecev. Ali imam jaz v tem času pravico do brezplačnega zdravljenja in do zdravniških podpor?

Odgovor: Zakon o zavarovanju delavcev pravi: »Z vstopom za odslužitev vojaškega roka in vobče z vstopom v vojsko med vojno preстане članstvo.« S tem prestatenejo seveda tudi vse pravice do kakršnihkoli podpor in dajatev tako za člana kot za njegove svojce (ženo, otroke itd.)

Starostno zavarovanje. U. K. iz M. vprašuje: Ali imamo v Jugoslaviji kako državno starostno zavarovanje?

Odgovor: Zakonito je starostno zavarovanje urejeno samo za državne in samoupravne uslužbenca. Od nedržavnih uslužbencev pa so deležni zakonitega starostnega zavarovanja rudarji in zasebni nameščenci v Sloveniji in Dalmaciji. Za vse ostale osebe nimamo zakonitega starostnega zavarovanja, kar je seveda velika pomanjkljivost naše socialne zakonodaje. Ravno v zadnjem času pa se mnogo govori o tem, da se bo uvedlo starostno zavarovanje za vse delavce, ki so že sedaj člani Okrožnih uradov.

K O L O D V O R S K I M I S I J O N

Hladnik J.:

IŠČEM ŽENSKO DELAVNO MOČ . . .

Resnična zgodba, ki se večkrat ponavlja v življenju.

Sreča te išče, tako so ji rekli doma. V Zagreb greš. Imenitna boš, klobuk boš nosila . . . kot kaka gospa . . . In Minka je šla v Zagreb.

Prišla je in iskala. Nikjer je niso čakali. Še svečo je nažgala svetemu Antonu ... In glej, ni bilo zastoj! Vsaj ona si je rekla tako ... Odprla je oglasni oddelek »Jutarnjega«. Stolpec za stolpcem. Nič pravega. Aha, tole bo nekaj ... za salon mlada ženska moč ... Poskusim. Res je poskusila. Mlad moški je odprl, ko je pozvonila ... Od vrha do tal jo je pomeril z očmi ... bil je zadovoljen ...

Takole: žena je bolna — ni tukaj! se zdravi ... pa rabim kako drugo žensko osebo pri našem delu. Brez posebnih formalnosti ... kar lepo po domače bodite pri meni! Plača? ... Nič strahu! Stanovanje pri meni, hrano tudi ... in drugo? Bomo videli!

Res je bilo lepo. Ves je bil dober gospodar. Kot božji kruhek. Niso sedeli samo pri delu! Tudi za zdravje je treba skrbeti. Takole skozi Tuškanec na Cmrok, skozi Zelengaj v Kraljevec ... Včasih v Šestine ... , kamor pač ... In v kavarno ... in v kino ... Da, niti v sanjah si ni mogla predstavljati prej, kako lepo ji bo ...

In pri delu: koliko pozornost ji je kazal: nabrusil škarje, vtaknil šivanko v iglo ... mimogrede se je dotaknil njene roke ... pogladil jo po laktu ... poljubil njene zlate lase ... nič nespodobnega! Samo tako mimogrede ... čisto slučajno ...

Kdaj se vrne žena? Kaj je z njo? .. Ni bilo govora o boleznih! Nesrečno ljubezen bi on to prav imenoval ... Pobegnila mu je ... ko bi je nikdar v življenju ne spoznal! Tako nesrečnega ga je naredila ... Ko bi bila ona kot si ti, Minka! ...

Ni bila slaba ta Minka. Za vse na svetu se ne bi vdala prostaštvu ... tako je menila in tudi mami je to resno zatrjevala ...

»Oh, Minka, kako sem jaz nesrečen.« In vendar ga je videla, kako ji hoče ugoditi ... Strašna je bila ta ženska, ki ga je tako poteptala, tako ji je prihajala misel ... smilil se ji je ... On ji je bil hvaležen za to.

Znal je, kako se love poštena in plemenita dekleta. Z vinom in kvantanjem ne ... in jo je po nekaj mesecih omrežil ...

Ko je osramočena spoznala, da je postala navadna priležnica, tedaj jo je to spoznanje prevzelo z grozo ... bila je strta ... Pobegnila bi! Pa kam bo bežala grlica s polomljenimi krili. Vsak dan znova se je odločala za beg, vsak dan manj moči je zato imela. Sram jo je bilo, ko je prekrizala zvečer svoje grešno telo, komaj misliti si je upala jutranjo molitev, govoriti je ni upala. V cerkvi tam nekje v kotu pa je jokaje vzdihovala k Bogu za pomoč ... a vedno znova se je vračala v brlog svoje nečednosti ... Vsak dan je hotela pretrgati, a pretrgala ni. Pa je mislila nekoč, da je ona močna in trdna, pa je mislila, da je nič ne more ukloniti in da je tudi uklonilo ne bo. A sedaj? In prišla ji je misel, kaj bi rekla mati, če bi prišla, če bi zvedela vsò resnico ... da, njena zlata mamica, ki ji je za slovo še čelo pokrižala, ki jo je poljubila ... In tovarišice njene! Kako lepe misli so imele nekoč vse, ko so pletle vence za Marijin oltar. Ko so molile in žrtve prinašale Mariji, ko je vsako jutro darovala Jezusu po rokah Marijinih svoje oči, ušesa, usta, srce, sebe vso ... a kaj je naredila sedaj sama s seboj ... Tako ji je vrtalo noč in dan v srcu in v duši, dokler ni onemogla obležala in skoro v obupu pomislila, kaj bo ...

Da, kaj bo? In tudi danes še nekje hira in umira. Umira, trpi, solze toči in se kesa ... zato, ker je verjela sladkim besedam, ker je »nesrečnemu« hotela dati tolažbe ...

Draga sestra!

Kuham kosilo. Radio v sobi nasproti kuhinje svira krasne komade. Spomnila sem se na dom, na Vas, in na obljubo, ki sem jo dala ob odhodu. Zato Vam moram sporočiti, kako sem se vozila. Reči moram, da zelo dobro, kar se imam zahvaliti zopet Vam. Vi ste me sprejeli prijazno na ljubljanskem kolodvoru in mi obljubili po kolodvorskem misijonu varno vožnjo po tujih državah. V Milanu sem šla sama na razstavo. Odprto je bilo šele ob deveti uri dopoldne in tako sem izgubila pravo zvezo z Marseille-em. Šla sem opoldne iz Milana. V Genovi sem morala zopet čakati eno uro. Tu je italijansko - francoska meja. Štirikrat so mi pregledali samo potni list. Tudi tu je kolodvorski misijon, hvala Bogu! Drugače ne vem, kako bi šlo. V Marseille sem prišla ob dvanajstih ponoči. Tu sem vzela taksi in srečno prispela na cilj. Spala sem potem do pol desetih dopoldne. Zdaj samo: Bog daj, da uspem v tujini, kar sem se namenila.

Prav lepo pozdravljam Vas in vse v zavetišču!

Angela Z.

P O Ž E N S K E M S V E T U

Prva žena čez tiho morje. Junaška letalka Amelia Earhardt je odletela iz Honolulu na Havajskem otočju in je v 18 urah 15 minutah pristala v Oakland. To je prva žena, ki je preletela ameriško polovico Tihlega oceana. Prav ta letalka pa je tudi že preletela Atlantski ocean.

Turške žene. Do nedavna smo poznali turško ženo le zagnjeno in strogo zavarovano med štirimi stenami haremov. Kemal paša pa je vse turško ženstvo oprostil in je, kakor kaže nastopila zanje doba javne zaposlitve in javnega dela. Z izobrazbo, ki so jo bile deležne turške žene jim je prav res zasijalo solnce prave svobode. Kako je javnost in tudi javna uprava takorekoč komaj čakala na ženo, vidimo iz tega, da je v obeh glavnih mestih, v Ankari in v Carigradu zaposlenih 15 žen kot sodnice, 12 kot advokati, 8 kot zdravnice, 5 kot kemičarke, 4 kot občinske odbornice, da ne naštevamo tistih, ki so profesorice ali zaposlene v vzgoji, v bankah, katerih je več tisoč, kar je za kratek čas probujenosti turške žene nekaj neverjetnega. Poleg tega je zaposlenih nad 20.000 žena v raznih tvornicah. Vesela novica!

Gospa Agneza Neuhaus znana delavka za uboga padla in izgubljena dekleta v Nemčiji je 24. marca 1934. dočakala 80 let. Vse svoje bogato življenje je žrtvovala

zanje, v dolgi dobi svojega dela ustanovila organizirano delo za imenovane, ki ob sklepu 1933 kaže nastopne številke: 473 krajevnih društev, 116.453 varovank v javnosti, 1.130 varovank v domovih, 358 varovank v družinah, 37.297 varovank, ki jim je društvo oskrbelo varuhe, 6.375 mladoletnih v sodnem varstvu, 14.453 mladoletnih v privatnem varstvu društva, 7.928 otrok v negi, 2.321 otroka v družinah, 10.309 varovank, ki so jim občine preskrbele varuhe, 78.683 varovank skupno. 27.787 žena, ki brezplačno oskrbujejo delo, 214 poklicnih in plačanih delavk, 719 rednic v domovih, 422 svetnih delavnih moč v domovih. Vse to delo je izvršila takorekoč žena, ki je imela odprto srce in odprte roke za trpečo sestro po nagibu svojega srca, ko je po svojem možu, ki je bil sodnik, izvedela za žalostno usodo teh nesrečnih bitij.

Grške žene bodo izgubile pravico sodelovanja v javnih volitvah. Minister notranjih zadev je sprejel predlog parlamenta, da se jim odvzame pravica glasovanja pri občinskih volitvah in utemeljuje ta predlog s tem, da se je le malo število grških žen posluževalo te pravice.

Ženska policija v Parizu. V Parizu bo najprej postavljena ženska policija in je načrt za to že zgotovljen.

Naslednica gospe Currie je njena hči dr. Irena Currie Jolliot. S svojim možem stalno nadaljuje delo svoje matere, t. j. izpopolnjuje pridobivanje radija v zdravstvene svrhe.

Nemške učiteljice, ki so včlanjene v Društvo kat. nemških učiteljic, se zbirajo vsak mesec k rednim religioznim predava-

njem v svojih krajevnih odsekih. To utemeljujejo s tem, da v sedanjih razrvanih časih žena vzgojiteljica nujno potrebuje točnih pravcev za svoje delo v poklicu. V premnogih teh sestankih obravnavajo zlasti liturgično življenje, v občje pa obravnavajo vsa važna sodobna vprašanja v luči katolicizma.

I Z N A Š I H K R O G O V

SPOMIN.

V belo jutro je zasijal mlad dan. Prvi sneg. Še rdeče salvije so mu kljubovale in nageljčki upirali. Toda, prelahna je bila odeja — začela je kopneti in krasna, veličastna slika narave se je počasi izpreminjala.

Zmračilo se je. Polastilo se me je neutešeno hrepenenje, srce je utripalo hitreje in čutila sem, kako mlada kri burno valovi po žilah. Meneč pa, da mi mehka sanjavost napolni srce, sem pokleknila pred sliko Brezmadežne ...

»Križ ti podam«, mi je Mati govorila »križ, težak kot še nikdar; pripravljena bodi!«

Še burneje je vzplapolala kri, še nemirneje je utripalo srce, ko sem se vsekakor tiho uklonila pred Mamiko. »Sprejem!« — Potem je bil pa mir, globok, sladak mir ...

Skrbno sem ta večer pokrila rože ...

Še preden sem legla spat, pa sem sprejela križ. — očeta mi je Bog poklical k sebi — Mati moja pa me je na to že pripravila ...

Ljubinica:

BURJA.

Hrupno se je zaganjal v okna in vrata hladni veter. Kot v potoku je šumela ulica in v metež in vihar se je pogнал.

Nekdaj pa je bil tako svetel dan, brez sence oblakov na nebu. Pa sonce se je smehljal nad brstečo zemljo pomladno in zvonki smeh brhkkih deklet se je v jasnino dne razlegal.

Črne sence so zdaj zakrile nebo. In vstal je vihar. Zapiskalo je. Utihnil je smeh na ustnih deklet — vrhovi gozda so se za-

majali v svoji mogočnosti in zrušilo se je — hrepenenje mojih mladih dni ...

Za plotom so zaškrebetale črepinje ...
Moje srce pa je zaplakalo ...

DRAGE SESTRE VIGREDNICE!

Pričelo se je zopet novo leto, s katerim začnemo novo življenje; — nekateri s študijami, drugi zopet z delom a tretji zopet bolj vneto z religioznim življenjem. — Da res lepa je študija, koristno je delo, a najkoristneje pa je lepo krščansko življenje, s katerim si človek služi nebesa. Zato pa, lepa naša Vigred nam prinaša in nudi mnogo lepega in svetega za naša dekliška srca, zato dekleta z veseljem berimo ta list in priporočajmo tudi drugim, da naj se sedaj z novim letom naročijo na ta dragoceni list.

Draga dekleta, iz svoje lastne izkušnje Vam lahko rečem, da Vigred mi je bila v mojih dekliških letih, kot svetilnik na morju, ki kaže mornarju pravi cilj.

Večkrat sem bila v veliki nevarnosti za moje dekliško poštenje, a molitev in »Vigred« sta me obdržala na pravi poti, da sem prišla do oltarja neomadeževana. Pripomniti moram, da sem že 2 leti in pol žena in da imam že sedaj dva malčka, ki sta mi v veliko veselje Jožico in Jani, a povem Vam, da sem še vedno naročnica našega lista, ker tudi mojemu ljubemu možičku zelo ugaja. Naročnica sem pa že od začetka izdaje, zato imam že 7 lepih vezanih knjig, o druge pa že bodem dala ob priliki.

Zato dekleta, boljše da imamo ene nogavice manj, pa si naročimo to lepo »Vigred«, da nam bo celo leto v poduk in v veliko veselje.

Dekleta, boljše v najpreprostejši obleki poštena, kot v svili in baržunu ničvredna.

Srčno Vas pozdravlja in želi srečno in veselo novo leto Vaša Vigrednica.

Brlec Emica.

Hajdina pri Ptuju. Zveza deklet in mater. Minulo leto se nismo oglasile v »Vigredi«, — morda je že kdo mislil, da smo se razšle. Zato pa naj sledi sedaj tem bolj izčrpno poročilo. Novo leto 1934 smo pričele z dvodnevnim ženskim prosvetnim tečajem, ki ga je vodila gdč. Anica Lebarjeva z njej lastno požrtvovalnostjo. Ob priliki tega tečaja se nam je nudilo dosti poučne snovi za nadaljno izobraževanje v svoji organizaciji. Marsikaj smo še podrobneje razmišljale pozneje na mesečnih sestankih. — Dobro bi bilo, ko bi enak tečaj bilo omogočeno prirediti vsaj vsaki dve leti, s tem je veliko pridobljenega. Na tečaju smo med drugimi poslušale tudi predavanja o ženskem delu v Katoliški akciji, o državoznanstvu, katere je poljudno izvajal domači župnik vlč. g. Skuhala. S hvaležnostjo se spominjamo v tem oziru g. ban. zdravnika Dr. Mrgoleta, ki je čisto domače in praktično govoril o higijeni. Ne moremo še danes drugo kot, predvsem hvala Bogu in dotičnim, ki so pripomogli, da se je tečaj izvršil v vsestransko zadovoljnost. Le tisočkratna škoda je za vsa tista zrna, ki so padla na nerodovitna tla. — Mesečne sestanke vršimo redno in obdelujemo prav pisano polje. Delo za sestanke je porazdeljeno; tako so naše pridne in agilne članice vedno zaposlene. — Da padajo navmes tudi polena pod noge, umevno, sicer je pregladka cesta. Toda nam nič mar polena, tudi preko teh stopamo, pa samo za napredkom, ter dobri stvari na ljubo. — Častile smo tudi materinstvo s prireditvijo »Materinskega dneva« v Marijinem mesecu maju, kjer so vse točke se sukale v eno: Mati bodi otroku luč, sonce; uči nas prav ljubiti — mi otroci bomo ti vračali.

Meseca julija, prvo nedeljo smo imele svoj letni izlet, ki se ga je udeležilo okrog 90 članic, žena in deklet. Še besedo o tem. — Na dveh velikih avtobusih smo se peljale do sv. Marjete niže Ptuja; tam smo opravile v cerkvi molitveno uro pred Najsvetejšim za edinost v katoliški Cerkvi, ter zadostile nedeljski dolžnosti. Po službi

božji smo se podale k skromnemu kosilu in potem nadaljevale svojo pot k lepi Veliki Nedelji, kjer smo izvajale svoj popolnanski program. Tam se je namreč pridružil nam tudi naš g. duh. voditelj Skuhala. Pri popoldanski službi božji nam je govoril velikonedeljski dekan g. Horvat o Evharistiji kot največjem veselju deklitstva. Po večernicah smo šle v tamošnjo društveno dvorano, kjer smo izvajale nekaj točk v pouk in zabavo. Velikonedeljski cerkveni pevski zbor pa nas je počastil z lepimi pevske točkami. Potem nas pa je peljal vedno veseli ter požrtvovalni g. učitelj velikonedeljski, Kotnikov France, na lepo razgledno točko bližnjega griča, Kogel imenovanega, kjer smo se v prosti naravi kretale in veselile življenja in lepote naših domačih krajev. Po kratki malici, kjer smo poskusile tudi dobrote notranjosti g. dekanovih sodov, smo oddrčale z najlepšimi utisi, ter v veselem razpoloženju, ki je že skoroda prehajalo tu pa tam v razposajenost, proti domu. Veselile smo se še dolgo ob spominu na ta dan, ko moramo reči: »Ta dan je naredil Gospod! — S takimi izleti je mnogo pridobljenega.

Marseillski dogodek v oktobru, ki nam je prinesel smrt Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, smo v žalni seji obravnavale, ter obsodile zločinsko dejanje. Uverile smo se zopet trdneje, kako potrebno je, da se človeška družba zasidra v krščanskih nazorih, ki strogo prepovedujejo posegati v meje človeškega življenja.

Tudi na izseljeniško nedeljo smo se spominjale v cerkvi in društveni dvorani, naših izseljencev; zlasti smo se poučile v govoru o društvu za varstvo deklet in kolo-dvorskem misijonu, o stanju ubogih, naših slovenskih služkinj v tujini.

Tako nam je hitro poteklo minulo leto; a za letos imamo na programu zopet marsikaj. Za vse, kar smo lepega doživele v svoji organizaciji, se moramo predvsem zahvaliti Bogu in vse naj bode v povzdigo božjega imena na zemlji. V bodoče pa naj zopet Božja previdnost vodi nas, da bomo delale v svoji lepi organizaciji samo za vse tisto, kar je lepo, dobro in blago. Sestre-članice, v tem pravcu se še v bodoče oklenite svoje organizacije, da bomo v bodoče še lažje kljubovale vsem nasprotujočim klikam!

F. G.:

ZA PREDPUST

Katera še dvomi, da je tovarniška delavka Julka dobro in plemenito dekle? Delavskim materam pomaga, otročiče brez nadzorstva skuša vzgajati, vse svoje ubogo bogastvo hoče deliti z brezposelnimi siromaki. »Samo srce jo je«, bi rekla kakšna ženica; oni, ki pa najbolj natančno vse ocenijo, bi pa še dostavili: »— in pobožnost!«

In prav tisti, ki pobožnost pri bližnjem tako hitro opazijo, — imajo pa o njej čisto svoje pojme — so ob pogovoru o Julki zmajevali z glavo: »Tako pobožna, pa se čisto nič ne ogiblje moških tovarišev! Z vsakim fantom si upa zgovarjati pri belem dnevu!«

Saj to je ravno tisto, česar se Julka ne boji, a kar ji zamerijo dobrohotne gospodinje: fantovske družčine pri belem dnevu. — Ali ni dekle — kongreganistka kakor lučka, ki vedno sveti? Če je vsak otrok podoben svojim staršem, kako naj bi dober Marijin otrok ne bil vedno droben odsvit materine čistosti in dobrote? Julko njeni moški tovariši iz tovarne vedno dostojno ogovarjajo; vpričo nje še nikdar niso govorili nesramno ali bogokletno. Ona ne premišlja mnogo o tem; ako bi pa mogli vprašati fante, bi morda povedali, da vpričo nje ne morejo spraviti takih besedi iz ust. Zato se nikdar strahopetno ne izogne, ako jih vodi skupna pot v tovarno ali domov; nikdar ne odreče takega priložnostnega pomenka niti onemu fantu, ki je organiziran v nasprotnem taboru in mu tolikokrat gleda iz žepa glasilo one druge organizacije.

Saj so mnogi fantje reveži. Za pastirja je služil, pa se že nihče več ni zmenil zanj, da bi mu privoščil dobro besedo. In ko je prišel v tovarno in se je mogel preživeti sam, ni bil nikomur več odgovoren za svoje življenje. Dekleta kolikor toliko ohranijo stik z domom; za fanta starši le redkokdaj poizvedujejo, kje stanuje, s kom se pajdaši, kje ostaja ob sobotah večer in vse dolge nedeljske popoldneve. Jim on tega tudi ne dovoli, to bi bilo zanj poniževalno, da bi se držal matere za krilo in prosil dovoljenja za vsak korak, ko vendar sam zasluži. Zato ni nič čudnega, če komaj šoli odraslega otroka, ki se že lahko baha s prisluženim denarjem, družčina spelje: iz priložnostnega četrta vina s prijatelji postane obvezen liter, enkratni dobiček pri kartah ga zapelje, da še in še poskuša srečo in zapravi magari vso tedensko plačo; premajhna lastna razsodnost, pomanjkljiva verska izobrazba in dobri govorniki in njihove obljube ga zavajajo, da med stanovskimi tovariši izbira tako družčino, ki ga omamlja in nič ne »pridiguje«.

Če pa enkrat križa njegova pota Julka? Morda, morda mu je, kot bi se spomnil nazaj nekaj prav lepega iz svojih otroških let: morda so bili mati tako dobri, morda je bila sestra tako čista. Radi lepega spomina je vesel, če more govoriti z Julko. Pri belem dnevu sanja o njej in premišljuje, če jo bo danes kaj srečal ali če bosta morda šla skupno z družčino domov. — Kadar pa ga vino okorajži, pa si morda upa celo pod njeno okno; če bi Julka ne spala tako trdno, če bi ona ne bila tako neusmiljena in bi odprla; o, on bi povedal, kako dober bo odslej; kako varčen in trezen; samo, da bi Julka odprla in njemu samemu privoščila nekaj besedi.

Nekoč, pri nekem dekliškem sestanku je duhovni vodja takole govoril — Julka namreč zapisuje in hrani izvlečke vseh govorov: »Nemški bogoslovec Lippert pravi, da je najnevarnejša čer za žensko — sočutje. Poslušajte, dekleta, pogledjte vase in spoznale boste, kako zelo ste vedno pripravljene, da bi pomagale svojemu bližnjemu! In če bi nekega dne prišel človek, fant in zatrjeval »Samo ti me moreš rešiti, samo ti meni pomagati — pridi, bodi moja!« Dekleta, koliko vas je, ki bi se mogle ustavljati?

Zato vas svarim: nikdar nobenega fanta in ženina iz usmiljenja! Nikar si ne domišljuj, nikar ne prepričaj same sebe: »Če bi bil moj, bi pa ne pil; jaz bi ga pregovorila, da bi nič več ne kartal; z menoj bi spet začel hoditi v cerkev in bi opustil slabo časopisje.« Res ste brale in sem vam pravil o Marjetki Sinclair, ki je spreobrnila fanta Patricija. Toda njeno srce je bilo že takrat tako trdno zasidrano v Bogu, da je ona videla samo fantovo dušo, kateri je hotela pomagati in jo rešiti. Misel na svetno ljubezen ji je bila težka in bolj in bolj trden je bil njen sklep, da se ne bo nikoli poročila. — A je fant ob njeni jasni izjavi vendarle še sanjal in upal . . . katero srce pa bi bilo bolno, če bi se razšla ti in tvoj fant tako, kakor sta šla narazen Marjetka in Patricij?

In če ga tudi dobiš! Kar se Janezek nauči, to bo Janez znal. Koliko nesrečnih zakonov, ker so zaupale v svojo moč, da bodo spreobračale; koliko poteptane ljubezni, ker so verjele, da morajo biti usmiljene!«

Julka je včasih ob večerih tako sama in tako šibka. Nič tako vesela in korajžna kakor popoldne, ko jih roma cela gruča po cesti in ima za vsakogar veselo ali resno besedo, kakor je ravno prav. Rada bi imela ob sebi človeka, močnega in dobrega: najboljši in brez slabosti bi moral biti, da bi ga vsi spoštovali; zelo moder, da bi znal vedno prav svetovati; močen in usmiljen, da bi Julka kakor drobna ptička pri njem našla varno zavetje. Kako že pravi Sardenko?

Ali hočeš biti list ogradni,
ki nanj se nasloni cvet pomladni?

Srce človeško, kako si vendar nemirno!

G O S P O D I N J S T V O

KURIVO

Kurivo, ki ga uporabljamo za kuhanje, je: drva, premog, koks, plin in električni tok. Za naše štedilnike rabimo največ drva in premog. Ni pa le odvisno od tega, kakšno kurivo uporabljamo, ampak tudi, če ogenj prav zanetimo in ga pravilno vzdržujemo. K praviini kurjavi spada to, da štedilnik vedno očistimo vseh saj in pepela, da ima zrak prost dohod do ognja. Dobra gospodinja vedno gleda, da ima za podkuriti drobna in suha drva, nakar že

s par polenci zaneti zadostni ogenj, da se užge premog. Ko dolaga kurivo, mora najprej žrjavico poriniti na sredo gorišča in odstraniti pepel, nato pa nalahko določiti, da ostane ogenj enakomeren. Če si hoče ogenj dalje časa vzdržati, naloži nekoliko več, a zapre vse dohode zraku, da se gorilni proces vrši počasi. Taka regulacija ognja je velike važnosti za enakomerno toploto in za varčno izrabljanje kuriva. plina naj stoji na »pol« le redkokdaj naj se odpre popolnoma.

Pri uporabi plina za kuhanje naj gospodinja pomni, da je tudi tu treba pravilno regulirati porabo. Pipa pri dohodu

Pri nabavi kuriva je vedno boljše, da se gospodinja obrne na dobre in solidne tvrdke, ki nudijo res prvovrsten material, ki je tudi suh. S takim kurivom gospodinja v resnici varčuje, obenem pa si prihrani marsikatero sitnost in težavo pri kurjavi in kuhi.

POSODA.

Zelo trpežna posoda je železna, inoksidirana posoda. Lonci in ponve so zunaj in znotraj črni, brez glazure. Rabijo se lahko za praženje in dušenje ter za kuhanje, kakor tudi za pečenje. Dado se dobro in lahko snažiti, ne zarjavé, ostanejo dolgo čedne, se lahko popravijo in tudi niso drage. Eno napako pa imajo: v njih se ne smejo kuhati kisle jedi, ker očrne, posode pa postanejo neznatne.

Pri emajlirani posodi je treba, da je emajl na trdni podlagi, da se ne kruši. Seveda pa je treba vedno paziti, da posoda ne pade na tla, ali da z njo ne sujemo ob trde stvari. Emajlirano posodo bi morali paziti kakor steklo, saj: kaj je glazura drugega kakor steklo?

Prav zelo je v prometu razna aluminijasta posoda, ki je sicer draga pri nakupu, a zelo trpežna, če gospodinja pravilno ravna z njo. V njej se prav dobro kuha in duši, ker je slab prevodnik toplote. Pri snaženju naj aluminijasta posoda nikoli ne pride v stik s sodo; gospodinja naj jo snaži le z vročo vodo in drobnim peskom.

Izpregovoriti pa moramo še o lončeni posodi, ki dandanes ne uživa nobene slave več. V starih časih niso gospodinjje poznale drugačne posode kakor lončene. Starejše naročnice se še spominjamo, kako so matere na semnju kupovale lonce in sklede in latvice, kože in čape in škodelice od domačih obrtnikov lončarjev, ki jih danes komaj še po imenu poznamo. Najdalje so ostali v rabi lončeni vrči za jesih, ali za donajanje vode. V bližnjih vaseh štajerskih slatin jih porabljajo prav za donajanje te vode. Sicer pa rabijo lončeno posodo le tam, kjer nimajo štedilnika. Daleč na okoli so bili znani veliki črni lončeni lonci, ki so bili v rabi za kuhanje prašičje krme. Starejše Vigrednice se gotovo spominjajo, kako so donajali ribniški in komendski lončarji posodo tudi na dom, kako pa je ta obrt z napravo štedilnikov

vedno bolj pojemala. A vendar moramo omeniti, da je lončena posoda vendar le tudi še vpoštevana zlasti tam, kjer je treba jedi počasi kuhati in mirno in enakomerno, kar vsaka gospodinja ve, da nekatere jedi to zahtevajo. Seveda pa je največja hiba lončene posode, ker se tako hitro in lahko ubije, druga pa je ta, da ji glazura tako rada odpade in se potem ostanki jedi naberejo v luknjicah, kjer zakisnejo in ima tudi druga jed, ki jo denemo v to posodo potem kislast okus. Zelo iskana pa je lončena posoda za mleko in za shranjevanje ostankov raznih jedi.

Imamo pa tudi leseno posodo in leseno kuhinjsko orodje. Izdelujejo ga iz bukovega in javorjevega lesa. Ona iz bukovega lesa je trpežnejša. Tudi leseno posodo lahko ohranimo dolgo časa lepo, če jo pravilno snažimo. Mlačna voda in pesek sta za to najboljša. Paziti pa je treba, da osnažene posode ne sušimo na vročem, ker se skrivi ali celo razpoka. Bakrena ali medena posoda je zelo trpežna, vendar jo treba vselej pred porabo splakniti s toplo vodo in po porabi čimprej osnažiti s pepelom.

Nekaj posode ima gotovo tudi marsikatera gospodinja, ki je iz alpaka — srebra. Ta je zelo praktična in porabna. Alpaka je kovinska mešanica iz nikla in aluminija, ki je prevlečena s pravim srebrom in ima tudi vse tiste zahtevke v porabi in snaženju kakor srebro. Krožniki, škodelice in pribor so tako močni, da jih ni mogoče izrabiti; vdelano ima vsak kos posebe garancijo za dolgo dobo let. Res, da je pri nakupu nekaj dražje, pa je zato tem trpežnejše. Varovati pa se je pred različnimi potvorbami, ki človeka kaj lahko varajo.

Vse kmečke ljudi, posebno pa kmečko mladino opozarjamo na »BRAZDO«, kmečki stanovski list, ki izhaja mesečno in stane letno Din 20.— List izdajajo in pišejo izključno kmečki ljudje ter obravnava le kmečka stanovska vprašanja. Prva številka za l. 1935. je že izšla in jo dobi vsak brezplačno na ogled! Pišite ponjo na: Uprava lista »Brazda«, Ljubljana Tyrševa cesta 29, I. nadstr.

Nič ni popolno na svetu, kar je ustvarjeno od človeške roke. Izmed pralnih sredstev pa se popolnosti najbolj približujejo Zlatorog-ovi izdelki: Zlatorog-ovo milo,

Zlatorog-ovo terpentínovo milo in Zlatorog-ove luske. Njihova čistilna moč in izdatnost je splošno znana. Dobrota *Zlatorog-ovega mila* je prišla že kar v pregovor, ki pravi: »Le *Zlatorog milo* da belo perilo!« Naše na čistočo vajene gospodinje ga rade kupujejo. Tako je prav! Priporočamo ga tudi mi.

GOSPODINJSKA VPRAŠANJA.

Odgovori na vprašanja iz 1. št.

Gdčni. Francki Debevc, Lj., V. (Kaj je razen škroba še potrebno, da se ovratniki svetijo?): Vzemí 4 žlice škroba, najbolje takega, ki ga prodajajo v zaprtih škatlah, 1 žlico boraksa na 1 l mlačne vode. Ko se je raztopilo, dobro premešati, da je enakomerna tekočina. Ovratnike vlagati drugega za drugim in vsakega dobro zmencati v tekočini in rahlo ožeti; zaviti v čisto ruto (raztegnjene in zravnané), čez 1 uro, ali malo več jih zlikati. Potem je treba 1 polo svetlega papirja (Glanzpapier), t. j. posebne vrste papir, precej debel in svetel, ki se ga nalašč zato kupi. Ovratnik pomočiti (a ne preveč) z gobico ali krpico, položiti papir nanj in ritensko likati z likalnikom, tako, da se drži likalnik ves v rokah. samo z robom drgniti po ovratniku. Ukriviti šele nazadnje. — Moji ovratniki se mi na ta način vedno posrečijo in mož jih je vedno vesel. Tudi sosede sem že naučila te gospodinjske umetnosti. Želim tudi Vigrednicam najlepših uspehov!

L. Veronika, G.

Gdčni Tončki Kadunc, M. p. K. (Kaj naj napravim proti drobnim črnim polžem?) Govorim iz lastne izkušnje. Tudi meni so lansko poletje drobni črni polži uničili šestkrat salatne in endivijine sadike. — Proti jeseni sem jih v poznih večerih in zgodnjih jutranjih urah pokončevala in uničevala na razne načine. Vendar jih je nekaj ostalo do pozne jeseni. Te, upam, bo uničilo živo apno, ki sem ga potrosila pred zimo po vseh gredah, kjer so se čez poletje polži pojavljali. Tudi Vam svetujem, da potrosite z živim apnom (ne z roko!), ko sneg skopni, a ne čakati pomladi!

A. L., L.

Gdčni. S. M., D. (Kako naj odpravim molje v klavirju?) Molji, beli molji, o katerih poročate, se niso pojavili na tip-

kah, ampak so najbrž prilezli tja iz notranjosti klavirja. Kakor veste je preko strun položena lesena, včasih tudi kovinska letva, ki drži strune v enakomerni razdalji. Ta je izolirana s sukнено ali baržunasto oblogo, v kateri se lahko naselijo molji, ki to oblogo razjedo. Ko pa se razvijejo, prilezejo čez tipke na dan. — Svetujem Vam, da daste klavir strokovnjaku pregledati, ki bo najbrž svetoval novo oblogo na letvo pri strunah. Ko imate klavir lepo osnažen in popravljen, ga dobro čuvajte. Ne odpirajte pokrova v tistih tednih, ko molji letajo po zraku! Takrat iščejo primernege prostora, da bi odložili svoja jajčeca in jih bodo zopet zalegli v notranjosti klavirja. Tudi klavijature ne puščajte takrat odprte! Molje pa uničujte na znane načine izven klavirja, kjerkoli morete!

M. E. H., Lj.

NOVA VPRAŠANJA

Katera Vigrednica mi more svetovati kako domače sredstvo proti izpadanju las, oziroma sredstvo, ki rast las pospešuje. — Za odgovore prosim pod A. G. v S.

Imam gosta (obisk), ali ga spremim, ko odhaja, do vhodnih vrat mojega stanovanja, ali do vežnih vrat. — Odgovor pod A. I. v Lj.

Pride obisk, moški, znanec ali prijatelj družine, ali tak, ki ga spoznamo šele ob tej priliki. Sprejme ga gospodinja. Ali v sprejemno sobo vstopi najprej obisk in za tem gospodinja ali obratno. — Odgovor pod A. S. v Lj.

KUHINJA

Vinski žličniki. Mešaj 7 dkg sladkorja s 3 rumenjaki, da se peni, prideni polagoma 10 dkg moke in sneg 3 beljakov. Zajemaj testo z žličko in speci žličnike v razgreti masti. Ko daš žličnike na mizo, jih polij z dobro oslajenim kuhanim vinom.

Ocvrti češki buhteljčki. Mešaj 6 dkg prešnega masla, 2 rumenjaka, pol žlice sladkorja, sol, limonove lupinice, prideni $\frac{1}{2}$ kg kvasa; dobro stepi in postavi na toplo. Ko testo vzide, ga razvaljaj za pol prsta debelo, razreži na podolgovate krpe, pusti, da vzidejo, nakar jih ocvri na razgreti masti. Pečene pomaži z marmelado in potresi

s sirom iz kislega mleka. Ali pa primešaj marmeladi smetane in pomaži buhteljčke.

Ocvirkovi cmoki. Sesekljaj prav drobno 20 dkg mrzlih ocvirkov, stresi jih v skledo in jim prideni 2 jajci, malo mrzle vode, približno $\frac{1}{2}$ kg moke in dobro zmešaj. Napravi z mokrimi rokami cmoke ter jih skuhaj v osoljeni vodi. Dobro se podajo h kislemu zelju ali repi.

Faširan srnin hrbet — pripravimo iz katekoli vrste divjačine. Meso in košček prekajene slanine zmelji ali prav drobno zreži; prideni par dni staro, z vinom napojeno žemljo ali kruh, eno jajce, par žlic kisle smetane, vršič majarona, ščep popra, zrezane limonove lupinice, malo strtega česna in čebule, nastrganega oreščka in sol. Vse dobro premešaj. Obloži s slanino model za srnin hrbet, deni vanj zmes in peci eno uro.

Smetanov krompir. Skuhaj krompir v oblicah, kuhanega olupi in zreži na koleške. V ponvi razgrej par žlic masti ali presnega masla, prideni krompir, drobno zrezanega zelenega peteršilja; prilij kisle smetane, pokrij ter duši kakih 5 minut.

Mariniran zrezek. Potolci lepe telečje zrezke. Vmešaj 2 žlici kisle smetane, ščep popra, malo zribane ali stolčene čebule, timjana, par kapljic limoninega soka in malo gorčice. V to omako pomoči potolčene zrezke, zloži jih v porcelanasto skledo, obteži in pusti tako 3—4 ure. Nato posoli zrezke kar sproti, povaljaj v moki in na razbeljeni masti po obeh straneh rumenkasto zapeci. Sok, v katerem se je meso namakalo, deni v kozico, položi vanj pečene zrezke, pokrij in duši par minut.

Jabolčni štrukelj iz krhkega testa. Stresi na desko $\frac{1}{4}$ kg moke, prideni 15 dkg presnega masla, žlico sladkorja, 2 rumenjaka, malo soli, 2 žlici smetane, žlico vina, pol žlice limoninega soka. Vse to zgneti urno v testo, ga parkrat zaporedoma razvaljaj in zopet zloži. Deni testo v porcelanasto skledo, pokrij s prtičem, postavi za pol ure na hladno in ga nato razvaljaj za nožev rob na debelo v podolgasto krpo. Stresi na testo podolgem na sredo nakrhljana jabolka, jih potresi s sladkorjem, cimetom in drobno zrezanimi limonovimi lupinicami. Sedaj zapogni testo čez nadev najprej od ene strani, ki jo nekoliko pomaži z jajcem in nato še od druge strani tako, da se nadev

nič ne vidi. Deni štrukelj v pekačo in peci pol ure. Pečenega razreži in potresi s sladkorjem.

Da nežno tkanega damskega perila kakor tudi volnenih in svilenih izdelkov pri pranju ne pokvarite, Vam priporočamo, da vse te stvari perete le z *milnimi luskami Zlatorog*, ki se prodajajo odprto. Zato jih lahko kupite sproti in le toliko, kolikor jih naenkrat potrebujete. Dobrota *milnih lusk Zlatorog* je zajamčeno najmanj enako vredna najboljšim inozemskim kakor tudi tuzemskim proizvodom te vrste. *Milne luske Zlatorog* priporoča tudi njihova nizka cena. Dobite jih v vsaki trgovini.

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA.

I. I. Po dveh letih se zopet oglašate. Predlansko spomlad ste dobili neke pege po prsih, svetlorujave barve, ki se Vam sedaj razširjajo po celem telesu. Včasih Vas celo srbijo in so Vam nadležne. Iz popisanega se zdi, da so te pege v zvezi z Vašo boleznijo. Mažite jih z jodovo tinkturo in hodite na sonce, kadar ga bo kaj. Seveda to bo še le poleti mogoče, sicer se pa da doseči uspeh tudi z obsevanjem z višinskim soncem pri kakem zdravniku, ki ima tozadevno aparaturo. Perijoda se Vam je začela javljati bolj pogosto; težko dihate vsled pljučne bolezni in trebušne mreine in srce Vam neenakomerno deluje. Če Vam vino, ki ga pijete ob periodi ne škoduje, vprašujete. Bolje je, da se ga ne navadite. Če mora bolnik, ki se gre na morje zdraviti, vsako leto tja in če se poslabša, če ne gre redno vsako leto, vprašujete. Če Vam denarne razmere dopuščajo, Vam svetujem, kar vsako leto pojedite, bo najbolje za Vas, kakor vidim. Sicer pa, če enkrat izostanete, vsled tega ne bo treba še umreti, pa morda doma napravite nekaj sličnega kot ste navajeni na morski obali. Domače skrbi in okolica seveda zelo moti. Že s tem, da greste morda od doma kam proč za nekaj tednov, dosežete precej za Vaše zdravje.

»Da se ne bo poznalo« ženi, ki je v blagoslovljenem stanju, dajete vse, kar se ji zljubi, da je in pije. Vedeti morate, da žene v blagoslovljenem stanju res včasih žele in potrebujejo razno hrano, ki jo do sedaj niso hotele niti mogle zauživati. Na-

rava pač zahteva in rabi sedaj to in napačno bi bilo ji pritrgovati. Da bi pa vsled tega dobile razna znamenja po koži na telesu, če ne dobi vsega, kar želi, pa je vraža.

T. M. iz B. Pred časom ste prali v mrzli vodi; 3 dni pred menstruacijo je to bilo. Hud glavobol in bolečine v nogah so nato nastopile, pridružila se Vam je žeja, pili ste zelo vodo dan na dan, na kar Vam je obolel želodec in čreva za hudo drisko. Na to Vas je začelo boleti v prsih in med pleči in niste mogli niti sedeti niti hoditi. Dihanje je bilo težavno in združeno z bolečinami. Zdravnik je ugotovil prehlajenje in Vam dal zdravila. Toda vse niste mogli pozdraviti; pili ste ajbiš, pelin itd. in s tem ste ozdravela, pravite. Ko ste začeli zopet hoditi na delo in k pevskim vajam, ste pa zopet zboleli in najhujše so bile

zopet bolečine v prsih, kašljali ste in izpljunek je bil rjav, gost in včasih zmešan s krvjo. To Vas je vznemirjalo. Utrudili ste se hitro, za delo ste bili nesposobni, mir in počitek Vam je prijal. K zdravniku pa niste mogli in si ne upate. Hočete brez ovinkov odgovor, kaj je ali je jetika ali kaj. Jetiko ugotoviti na to daljavo ne morem. Vaš izpljunek bi povedal, če bi se preiskal mikroskopično. Ako bi se našli v njem tuberkulozni bacili, je jetika, če ne pa ni. Petje na vsak način opustite. Ker ste se pred to boleznijo tako lepo pozdravili, upam, da ni jetika sedaj. Sicer pa ne odlašajte. Tudi blagajniški Vaš zdravnik lahko pošlje izpljunek v preiskavo in Vam izvid lahko javi, da boste mirni. Kar se tiče dijete, jejte, kar Vam prija, sicer pa počakajte mikroskopičnega izvida.

VPRAŠANJA RADOZNALIH ČITATELJIC

VI VPRAŠATE:

5. *Kateri je najbolj razširjeni jezik (govorica) na svetu?*

6. *Nedavno je neki predavatelj trdil, da so lokomotive ob njihovem začetku hitreje vozile, kakor sedaj. Ali je to res? Saj se vendar vse razvija in izboljšuje zlasti v sedanjosti.*

7. *Kateri visoki vrh Alp je bil že v 18. stoletju premagan? Ali je takrat že kdo tudi splezal na Triglav?*

8. *Ali je res, da imajo najvažnejša svetovna mesta imena po slavni možeh? Pri naših mestih ne morem nikjer tega opaziti.*

(Tudi za ta vprašanja uredništvo prav rado sprejema odgovore in jih bo objavljalo s polnim imenom poročevalcev.)

UREDNIŠTVO ODGOVARJA:

1. *Jack London — tudi v slovenščini imamo prevod njegovega »Kralja Alkohola« (Mohorjeve knjižnice 122. zv.) — je s svojim prijateljem prepotoval peš vse Združene države. Iz lastne izkušnje je spoznal življenje skalalcev in zlatosledcev na Alaski. Velik del svojega življenja je prebil na potovanju; zato mu pristoja ime počestnega vagabunda, čeprav ne v slabem pomenu.*

2. *Wolfgang Amadeus Mozart je umrl tako ubog, da so ga pokopali na oddelku za berače. Ker je bilo takrat silno slabo vreme in zaradi nepazljivosti grobarja, par dni po pogrebu niso mogli več najti njegovega groba.*

3. *Alfred Nobel, iznajditelj dinamita, je bil res pacifist. To dokazuje ena izmed njegovih peterih nagrad, ki se razdeljujejo vsako leto; ta je namenjena najboljšemu delu tistega leta za ohranitev miru. Pravijo, da je bil za l. 1935 predlagan naš pokojni kralj Aleksander I.*

4. *Palestrina, znamenitega glasbenika gotovo poznate. Njegov učenec Giovanni Maria Nannini je v 16. stoletju ustanovil prvo glasbeno šolo, kateri je bil ravnatelj Palestrina sam.*

Nega sobnih rastlin pozimi. Imamo razne rastline in tudi cvetlice, ki nas razveseljujejo dolgo poletje, pa jim zaradi tega hočemo tudi pozimi nuditi varen dom. Nekatero so take, ki jim odpade v jeseni listje in kakor mrtve prebijejo zimo. Druge so take, da v mrzlem zimskem času le prav malo rastejo. Zopet druge pa so take, ki celo v zimi razvijajo cvetje.

Za prve je nega čisto enostavna. V glavnem je to, da jih zavarujemo pred mrazom t. j. pred zmrzlino in jih v miru pustimo. Te znesemo v jeseni v primerne prostore, največkrat v klet, ki pa mora biti vendar dovolj svetla in zračna, ali pa jih ohranimo v prostorih, ki jih čez zimo ne kurimo. Tu in tam pa mora biti toplina tolika, da ne preseže 6° nad 0, pa tudi ne toliko mrzla, da bi zmrznila. Pri strogem mrazu je treba okna s slamo zadelati, da rastline ne trpe škode. Najbolje je, da jih imamo postavljene od tal. Pri tem pa moramo tiste, ki ohranijo listje, postaviti najbližje luči, ki je druge ne potrebujejo. Za vse pa je nujna potreba dovolj zraka, da se ne prične tvoriti gniloba in plesen. Zato je treba ob opoldanskih urah kleti in te prostore prezračiti. Prav tako je treba tudi skrbeti za nekoliko prehrane. Vendar je potreba prehrane v zimskem času precej omejena. Kakor vemo, obstoja prehrana največ iz vode, ki jo prilivamo rastlinam. Če bi v tem času dobile rastline preveč vode, kot jo rastlinski organi potrebujejo, bi pričele korenine gniti. One, ki izgube listje je treba le redkokdaj zaliti, one pa, ki ostanejo zelene tudi pozimi, pa nekoliko bolj. Za ene, kakor druge pa je potrebno, da so snažne. Vse listje, ki odpada, vse dele, ki odgnijejo, je treba odstraniti. Kakor hitro se premakne zima, že prično vršički debeleti, kar pomenja, da se že pripravljajo poganki. To je pa tudi čas, da jih oskrbimo z zadostno hrano. Najbolje je, ako jih v tem času že presadimo. Fuksije, belargonije obrežemo t. j. slabotne poganke odstranimo, krepkejšo pa prikrajšamo. Rastline od zdaj naprej bolj pridno zalivamo in jih tudi postavimo bližje oknu.

RAZNI NASVETI.

Pridna gospodinja L. V. G. nam je poslala dvojce navodil.

Kako se odpravi rjasti madež. Prav pogosto dobi perilo rjaste madeže, največkrat robci, ki jih nosimo v torbica s ključi, pa tudi telesno perilo, ki pride v stik z raznimi zaponkami. Te madeže ne vzame navadna žehla. Treba jih je odpraviti na ta-le način: Madež zmoči s citronovim sokom, potem položi nanj čisto krpico, ki jo zmoči z vodo in položi na madež. Po tej krpi likaj s precej vročim likalnikom, da se posuši. Če prvič ni imelo uspeha, ponovi še enkrat in to toliko časa, da madež izgine. Potem pa perilo dobro operi.

Kako se odpravi madež od črnila. Takoj, ko se črnilo polije na perilo, je treba s citronovim sokom madež zmočiti in potrositi s soljo. Tak svež madež od črnila takoj izgine. Potem pa je treba perilo še dobro oprati.

POŠTA UPRAVE.

Mrak Ivana, Smoldno. Celotnega letnika 1934 nimamo več, pač pa lahko postržemo z zahtevanimi številkami. Ker prejimate nad 20 izvodov, je umevno, da velja za Vas znižana naročnina.

M. Hojkar, Lož. Žal Vam ne moremo postreči z Vigredjo 1934, ker nam je manjka v prvih treh številkah.

Kaplanija, Jarenina. Pet izvodov 1. številke Vam pošiljamo. Znižana naročnina velja, ako se sprejema 20 izvodov pod skupnim naslovom.

Naročnica I. B. ima na razpolago letnike 1934, 33, 32, 31, 30 popolnoma dobro ohranjene. Nekoliko slabše ohranjene, pa še prav lepe ima letnike 1929, 28, 27, 26 in bi rada vse prodala razen letnika 1934 tudi po znižani ceni. Posreduje uprava Vigredi.

Fanika Turk. Ni porabno. Hvala za dobro voljo.

F. K. Slovenka v Zagrebu. Preveč osebno. Ni porabno.

družinah, posebno zdaj v zimskem času, zato je ta knjiga še posebno dobrodošla.

Služabnik božji Anton Martin Slomšek. Prelat dr. Fran Kovačič, zbiratelj in raziskovalec v duhu svetosti umrlega našega Slomška nam je podal knjigo, kakršne Slovenci še nismo imeli. To knjigo je Mohorjeva posvetila svojemu ustanovitelju ob 80 letnici obstoja in ob 70 letnici Slomškove smrti. Poklonila nam je že l. 1900 Slomškov življenjepis in njegova dela, vendar je ta knjiga vse kaj drugega. V njej zasledujemo *svetniško* življenje njegovo, ki je vse podprto z dokazi in podatki iz neposrednih virov. Vsem premnogim častilcem in častilkam Slomškovim bo ta knjiga služila za vsakdanje čtivo in bodo komaj čakali, da bo prihodnje leto prišlo nadaljevanje. Obenem pa nam bo ta Slomškova knjiga nagib, da bomo vse bolj molili, da bi bil naš Slomšek čimprej povzdignjen k časti oltarjev.

Knjige za doplačilo pa so:

Slovenski pregovori, reki in prilike, nabrala F. Kocbek in I. Šašelj. Za preprostega bralca je ta zbirka nekako zabavno čtivo, ko se čitajo te pregovore, spominja na izreke in pregovore svojega domačega kraja in se naslaja nad njih pripravnostjo za vsakokratni izraz. Tudi kot prigodno čtivo za vsak mesec jih s pridom rabi. Seveda pa je ta knjiga še mnogo večje važnosti v književnem oziru in za vso kulturno-zgodovinsko preteklost našega naroda prav posebno važna. Je to Mohorjeve knjižnice 72. zvezek.

Hlačkova sestra, spisal A. Lichtenberger, poslovenil Niko Kuret. Mohorjeve knjižnice 69. zv. Ko je pred leti izšel »Mali hlaček«, so se ljudje marsikatero uro presmejali pri njegovih originalnih domislekih in dogodivščinah. Tudi v »Hlačkovi sestrici« je Hlaček še vedno vodilna oseba svoji mali sestrici, ki pa se kmalu tudi sama pokaže kot vredna sestra svojega bratca.

Pastir z belo ptico. Spisal Joža Lovrenčič, z risbami opremil M. Sedej. Mohorjeve knjižnice 64. zv. Pravljica je ta lepa knjižica, a ne pravljica samo za otroke, ampak tudi za odrasle. Vsakdo, ki seže po njej je bo vesel in jo bo prebral od prve do zadnje vrstice. V deveto deželo nas vo-

di pisatelj in tega prav danes tako zelo mi vsi potrebujemo. »Ljubezen dela čudeže« je vodilna misel pravljice in prelepo nam pokaže ljubezen vseh vrst, ki res napravljaja čudež za čudežem.

Življenje svetnikov 10. zvezek. S tem snopičem je končan drugi del Življenja svetnikov, ki že dolga leta izhaja in ga pišejo razni pisatelji. Nepogrešljiva je ta knjiga za naše ljudstvo, saj vemo, da je vendar še veliko naših družin, ki dan za dnem ali večer za večerom prebirajo življenje svetnika dotičnega dne. Je to nad vse lepa navada, ki vso družino poveže v skupno prelepo misel nasledovanja sv. božjega služabnika ali vsaj stremljenje po tem. Koliko nepotrebne in morebiti celo pregrešnega govorenja se s tem prepreči! Splošna želja je, naj izhaja ta knjiga kot redna izdaja Mohorjevih publikacij.

Vse Vigrednice naj v tem in v prvih dneh prihodnjega meseca napno vse sile, da se bo naročilo na Mohorjeve knjige čim več naročnikov. Naj ne bo nobeni žal ne časa ne truda in naj si bo svesta, da prav s to svojo agitacijo vrši veliko nacionalno in kulturno nalogo. Saj je res, da se Mohorjeve knjige zaradi tako nizke cene same priporočajo, vendar smo ljudje pač taki, da tako radi in hitro pozabimo na naročila in prav vedno pričakujemo opozorila. In to živo opozorilo naj bodo vse Vigrednice!

Na delo torej za Mohorjeve knjige!

Križarji. Roman H. Sienkiewicza v prevodu dr. R. Moleta je izšel kot 56. zvezek Ljudske knjižice Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. To je že drugi prevod te knjige, ki ga imamo v slovenščini. Dejanje se vrši v času križarskih vojn, ko so vitezi odhajali v sv. deželo, da jo oproste izpod turškega jarma V tem I. delu (celoten roman ima 2 dela in izide II. del v isti založbi) je opisano življenje poljskega plemstva ob času križarskih vojn in velika moč, ki so jo imeli križarji nad ljudstvom. Ta moč je bila večkrat v zlorabo, zlasti so si nemški križarji lastili vse preveč moči in so s tem škodovali ugledu Cerkve in križarskemu gibanju. Kdor bo prečital ta del, bo komaj čakal, da izide II. del. Že prvi del je zelo obširen in ima 411 strani. Cena broš. Din 55, vez. Din 70.

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le **UZAJEMNA ZAVAROVALNICA**

LASTNA PALAČA

LJUBLJANA, Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi.
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

„Dekliški oder“

V založništvu Vigredi je petero zvezkov Dekliškega odra, ki vsebujejo nastopne igre z ženskimi vlogami:

II. zvezek:

PASTORKA. Drama v petih dejanjih.

SESTRI. Božična slika v enem dejanju.

ŽIVELA TELOVADBA. Veseloigra v enem dejanju. Cena Din 12.—

III. zvezek je posvečen materinskemu dnevu in vsebuje 19 deklamacij za materinski dan in kratke prizorčke:

POTRPETI JE TREBA Z OTROKI.

PISMO

MATERIN ZAKLAD

MOČNA MATI

MATERINSKA LJUBEZEN

Cena Din 10.—

IV. zvezek: vsebuje 5 daljših in krajših iger namreč:

ZA SREČO. Igra v treh dejanjih.

ANGELA. Božična igra v petih slikah.

URE NA RAZPOTJU. Prizor za Silvestrov večer.

PAMET JO JE SREČALA. Burka v treh dejanjih.

KAKOR VIDITE. . . Veseloigra v štirih slikah. Cena Din 16.

V. zvezek:

SV. ELIZABETA. Igra v petih dejanjih. Cena Din 7.—

VI. zvezek vsebuje tri igrice:

ZADOVOLJNOST OSREČUJE. Božična igra v enem dejanju.

GOBAVKA. Misijonska igra.

PRED JASLICAMI. Božična igra v dveh dejanjih. Din 7.

Z A L O Ž B A V I G R E D I

Ljubljana, Masarykova 12.

Vigred 1929, 1930, 1931, 1932, 1933
à Din 25.—

Med pomladjo in poletjem. — Din 10.

Mati vzgojiteljica. — Din 16.

Henoh Arden. — Din 8.